

УДК 327(4):327(497.11+497.6)

НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС

Примљено:
01.11.2010.

NATIONAL INTEREST

Прихваћено:
15.12.2010.

Година VI, vol. 9

Број 3/2010.

Прегледни рад

стр. 427-468

*Љубомир Кљакић**

ЕВРОПСКА УНИЈА КАО „МЕКА” ИМПЕРИЈА И СРБИ

Резиме

Посебни „пост-конфликтни“ случајеви Републике Српске и Републике Србије, као и њихове перспективе у ближој и даљој будућности, сагледавају се из перспективе актуелног историјског контекста. Њега је пресудно профилисала историјска демисија светског система и структурална криза високе акцелерације која тај процес прати. Под овим опитим претпоставкама, начела и установе нововековне републике и демократије суспендовани су, програм корпоративне дистопије постао је доминантан, а савремена политика трансформисана се у феудалну. Актуелна доктрина Четврте генерације ратовања представља идеолошки оквир овог процеса и његову легитимацију. У светским пословима, већ је постављена империјална хијерархија моћи новог феудалног поретка – интегрисана структура глобалне моћи коју с једне стране демонстрирају САД као „тврда“ империја, а са друге ЕУ као „мека“ империја. У таквом поретку, рат је континуирано стање. Зато савремени истраживачи актуелно учешће САД и ЕУ у светским пословима препознају као „стање“ перманентног рата Четврте генерације који самопроглашене „вође човечанства“ воде против остатка света, укључујући овде и рат против грађана самих САД и

* Центар за националну стратегију, Београд

ЕУ. Овде имамо посла са узорним случајем дословне примене доктрине милитаристичке „нове либералне империје“ и „новог либералног империјализма“ у њеном изворном идеолошком облику. Као доктрина која је имала да после тзв. „хладног рата“ 1989 - 1990, идеолошки легитимише праксу доминације, субјугације, перманентног светског рата и унилатералне примене силе у светским пословима, доктрина милитаристичког „новог либералног империјализма“ и „нове либералне империје“ представља оквир унутар кога се данас профилишу институције и политике ЕУ као «меке» империје. Овде се то показује кроз критичко осветљавање доктрине „новог либералног империјализма“ и „нове либералне империје“ у њеном изворном облику – рад Роберта Купера и других, нарочито улога Тонија Блера.

Кључне речи: милитаризација светских послова, нови феудални поредак, корпоративна дистопија, четврта генерација ратовања, доктрина „нове либералне империје“ и „новог либералног империјализма“, ЕУ као „мека“ империја, САД као „тврда# империја, Срби.

1. Историјски контекст у коме живимо одређен је структуралном кризом (капиталистичког) светског система.¹ Другачија од свих криза које су јој претходиле током протеклих 500 година, текућа криза светског система већ 35 година пресудно утиче на све актере и на све процесе у светским и локалним пословима. Пред нашим очима, наиме, одвија се историјска демисија светског система. Поредак света какав смо познавали минулих пет векова, неповратно напушта позорницу историје, док се истовремено структурира неки нови, разуме се не нужно и бољи светски систем. Реч је о нестабилном и хаотичном транзитном и трансформационом међупростору између краја (старог) и почетка (новог) света. Истовремено, живимо и на крају и на почетку света. Процес овог епохалног преокрета јесте неповратан.²

1 Главне идеје овог текста, изложио сам претходно на два научна скупа која је организовао Центар за националну стратегију из Београда: *Република Српска: стање и перспективе, Бања Лука*, 12. децембар 2009. и *Петнаест година после Дејтона*, Београд, 26. март 2010.

2 За идентификацију епохалног карактера актуелне кризе светског система, имамо да захвалимо нарочито Фернану Броделу и Имануелу Волерсти-

2. Актуелна историјска демисија светског система, четврта по реду у познатој повести, одвија се по ритмичкој матрици високе акцелерације. А то значи да се одвија као планетарно таласно кретање, универзално, симултано и синхроно, хоризонтално и вертикално, на нивоу светског друштва, на нивоу сваке посебне људске заједнице, такође и на нивоу сваког појединачног људског бића, без једног јединог изузетка. Сви наслеђени и затечени облици друштвене организације и репродукције, али и све базичне структуре на којима ови облици почивају, преиспитују се, разлажу се, декомпонују и руше, делегитимизују и трансформишу у неке нове облике.

Обресе једног новог света који се у овим догађајима увећало структурира већ можемо видети на хоризонту догађаја. Класичне теорије историјских криза из друге половине 19. века (Карл Маркс, Јакоб Бурхард и други аутори), помажу да се главна структурална својства текуће светске кризе јасније сагледају и боље истраже. О свему овоме опширније сам писао на другим местима.³

ну, али и другим критичким мислиоцима. Они су, већ половином седамдесетих, а нарочито током осамдесетих година 20. века, показали да тзв. „Никсонов шок“ из 1971 (који ће веома брзо, закључно са 1976, довести до опште „смрти новца“ и слома дотадашњег међународног финансијског система Бретон Вудс), као и „нафтни шок“ из 1973-1974, представљају заправо секвенце прве „епизоде“ кризе коју је неповратно покренула историјска демисија светског (капиталистичког) система. Видети, Imanuel Wallerstein: *Suvremeni svjetski sistem* (I - II, 1974, 1980), cekade, Zagreb, 1986; Fernan Brodel: *Dinamika kapitalizma* (1985), Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci - Novi Sad, 1989; Фернан Бродел: *Cnuci o istoriju*, Српска књижевна задруга, Београд, 1992; Fernand Braudel: *Materijalna civilizacija, ekonomija i kapitalizam od XV. do XVIII. stoljeća* (1979), I - III, August Cesarec, Zagreb, 1992; видети, и друге радове од интереса, на пример, Andre Gunder Frank and Barry K. Gills, ed.: *The World System. Five Hundred Years or Five Thousands*, Routledge, London, 1993, Abuss, http://abuss.narod.ru/Biblio/WS/ws-5000_intro.htm; *World-system History: The Social Science of Long-term Change*, ed. By Robert A. Denmark, Routledge, New York, 2000, Abuss, http://abuss.narod.ru/Biblio/WS/ws-history1_1.htm; Andrey V. Korotayev, Sergey V. Tsirel: *A Spectral Analysis of World GDP Dynamics: Kondratieff Waves, Kuznets Swings, Juglar and Kitchin Cycles in Global Economic Development, and the 2008 - 2009 Economic Crisis*, Structure and Dynamics, eJournal of Anthropological and Related Sciences, Vol. 4, No. 1, 2010, University of California, Irvine, <http://escholarship.org/uc/item/9jv108xp...> и тако даље.

- 3 Љубомир Кљакић, *Студије будућности 1987-2004*, Народна књига, Београд, 2005, нарочито „Година 2001. и после. Нова економија и будућност светских послова“, стр. 203-228, „Будућност и будућност снова“, стр. 229-140,

3. Исто тако, већ 35 година, сведоци смо, несумњиво и жртве, настојања САД и главних савезника те земље из НАТО и ЕУ, а посебно УК, да се актуелна светска криза унилатерално контролише и да се њоме управља у оквиру стратегије „контролисане дезинтеграције“⁴ и милитаризације уну-

- „Последњи циклус последње кризе или ритам будућности“, стр. 241-255; такође, Љубомир Кљакић, „Криза. Историјска демисија светског система и српска криза. Милитаризација светских послова и светски корпоративни поредак. Преиспитивање, е-формат, више адреса, нпр. Global Research. ca, 18. 02. 2010, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=17699>, штампано, *Национални интерес*, 1, Београд, 2010, стр. 205-238, Зборник крушевачке Филозофско-књижевне школе 2009, Крушевац, 2010, стр. 143-170.
- 4 Доктринарни оквир за такав могући ток ствари поставила је седамдесетих година 20. века група америчких универзитетских професора и теоретичара блиских влади и њеним различитим агенцијама. Између 1971. и 1977, њих је, наиме, као своје чланове, ангажовао Савет за иностране односе (Council on Foreign Relations, CFR) за рад на мега-истраживачком програму *Пројекат осамедесете (1980's Project* - буџет 1,3 милиона УСД, координациони комитет од 14 људи, 9 директора, међу којима и Збигњев Бжежински, Мајкл Блументал, Сајрус Венс, Пол Вокер, професионални административни апарат, 12 истраживачких група за различите области са по 20 чланова, бројни други експерти ангажовани као саветници за различита проблемска подручја и фазе рада). Циљ *Пројекта осамедесете* био је да постави стратешки оквир за политике америчких администрација у периоду после циклуса који се завршио са демисионарањем Ричарда Никсона августа 1974. Резултати рада на овом програму публиковани су између 1977. и 1982. у колекцији од 33 књиге – 1977: Fred Hirsch, Edward L. Morse & Michael W. Doyle: *Alternatives to monetary disorder*; David C. Gompert, Michael Mandelbaum, Richard L. Garwin and John H. Barton: *Nuclear Weapons and World Politics*. Alternatives for the Future; Allen S. Whiting, Robert F. Dernberger: *China's Future. Foreign Policy and Economic Development in the Post-Mao Era*; Anne Hessing Cahn, Joseph Kruzell, Peter M. Dawkins and Jacques Huntzinger: *Controlling Future Arms Trade*; Ted Greenwood, Harold A. Feiveson and Theodore B. Taylor: *Nuclear Proliferation. Motivations, Capabilities, and Strategies for Control*; Stephen Green: *International Disaster Relief. Toward a Responsive System*; Catherine Gwin, Guy Pauker, Frank Golay, and Cynthia Eulos: *Diversity and Development in Southeast Asia. The Coming Decade*; 1978: Stanley Hoffman: *Primacy or World Order. American Foreign Policy since the Cold War*; Roger Hansen, Albert Fishlow, Richard Fagen, and Carlos Diaz-Alejandro: *Rich and Poor Nations in the World Economy*; W. Howard Wriggins and Gunnar Adler-Kahlsson: *Reducing Global Inequities*; John Waterbury and Ragaei El Mallakh: *Middle East In the Coming Decade: From Wellhead to Well-being*; Oystein Noreng: *Oil politics in the 1980s: Patterns of international cooperation*; 1979: Roger D. Hansen: *Beyond the North-South stalemate*; U. B. Arad: *Sharing Global Resources*; Colin Legum, I. William Zartman, Lynn K. Mytelka and Steven Langdon: *Africa in the 1980s. A Continent in Crisis*; 1980: William Diebold: *Industrial Policy as an International Issue*; 1982: Miriam Camps & Catherine Gwin: *Collective Management: The Reform of Global Economic Organizations...* и тако даље. За потребе CFR, књиге је објавио њујоршки McGraw-Hill у колекцији чија свака књига има

трашњих и светских послова. Као да је реч о неком експерименту у реалним условима, текући процес милитаризације светских послова манифестује свој идеални разорни потенцијал од 1991-2001. и десетогодишњег рата за југословенско наслеђе па све до данас. Осветлимо ли тај склоп догађаја из свеобухватне визуре видећемо да се овде заиста и ради о експерименту.

4. Имајући у виду чињеницу да је у десетогодишњи рат за југословенско наслеђе, као и његове краткорочне и дугорочне последице, био и остао уплетен практично читав свет, својевремено, на самом почетку (1991), назвао сам га Трећи светски рат.⁵ Данас, после 20 година, мислим да нам расположиве чињенице дају за право ако десетогодишњи рат за југословенско наслеђе истовремено видимо и као Први светски рат 21. века, и још прецизније као Први контролисани светски рат 21. века.

Присетимо ли се, такође, и несумњиве чињенице да током овог рата, а нарочито интензивно 1995. и 1999, једна од ратујућих страна, у овом случају САД и НАТО, на простору изворне Југославије (Република Српска Крајина, Република Српска, Република Србија, Република Црна Гора, односно Савезна република Југославија) употребљава и целокупни спектар „меке“ и „тврде“ моћи којом располаже, разуме се укључујући и целокупан војни арсенал (пешадијско, поморско, ваздухопловно, ракетно, електронско, нуклеарно, космичко, кибернетско, климатско, биолошко, психолошко, економско... оружје), бићемо још ближе истини ако овај Први контролисани светски рат 21, односно Први светски нуклеарни рат ниског интензитета у 21. веку, дефинишемо и као

назнаку “for the Council on Foreign Relations/ 1980s Project”, „за Савет за иностране односе / Пројекат осамдесете“. Данас се овај највећи истраживачки програм који је CFR предузео у својој досадашњој историји, назива још и програм „контролисана дезинтеграције“ (“controlled disintegration”), будући да је појам „контролисана дезинтеграција“ у јавну употребу увео Фред Хирш (Fred Hirsch) на страницама једне од најутицајнијих књига из ове колекције – Fred Hirsch, Edward L. Morse & Michael W. Doyle: *Alternatives to monetary disorder iz 1977.*

- 5 Љубомир Кљакић: *Трећи светски рат - Југославија и “нови светски поредак”*, Информација No. 2, Архив Кљакић, Београд, октобар - новембар 1991, хегох-издање, стр. 35 (сса. 180 стр. рукописа); реч је о колекцији текстова који су претходно објављени у београдским листовима *Књижевне новине и Политика експрес.*

Први светски рат у коме је демонстриран пун капацитет тзв. пост-модерног асиметричног ратовања.

5. Основно доктринарно својство тзв. пост-модерног асиметричног ратовања јесте порозност, односно фактичко брисање чврстих структуралних и појмовних граница између политике и рата, између војника и цивила, између војних и цивилних структура, што омогућава њихову пуну еквивалентност и њихову међусобну конвертибилност. Консеквентно, ово укидање сваке разлике између војних и цивилних структура, обезбеђује „чисту“ доктринарну легитимност за тзв. пост-модерни тотални рат. Сам концепт тзв. пост-модерног тоталног рата, дефинисан је 1989. у САД као Четврта генерација ратовања (Fourth Generation Warfare, 4GW).⁶

Све могућности Четврте генерације ратовања тестирају се и унапређују од 1990. године (Први заливски рат, Десетогодишњи рат за југословенско наслеђе) до данас и то у стварним условима тзв. Проширеног Истока, односно између европског Балкана и централноазијског Балкана, како је тај простор од ушћа Саве у Дунав до Централне Азије 1997. назвао Збигњев Бжежински.⁷ Више је него очигледно да ће се такав, деструктиван, ток догађаја инициран овим експериментом наставити и у годинама пред нама.

6. У складу са доктринарном легитимацијом коју је тзв. пост-модерни тотални рат добио са теоријом о Четвртој генерацији ратовања, транснационални савез владајућих класâ САД и њених савезника из ЕУ, а нарочито из УК, данас користи целокупну, веома богату и софистицирану скалу тоталне силе, од „меке“ моћи контроле и производње информација до „тврде“ моћи оружја и рата. Неограничено коришћење ове тоталне силе, омогућава транснационалном савезу владајућих класâ да, и код куће и у свету, управља кризом у складу са својим ексклузивним интересима и циљевима. Конструисан је читав један, веома сложен, разуме се интегрисан, корпус доктрина које треба да легитимишу све оп-

6 William S. Lind, Colonel Keith Nightengale (USA), Captain John F. Schmitt (USMC), Colonel Joseph W. Sutton (USA), and Lieutenant Colonel Gary I. Wilson (USMCR): *The Changing Face of War: Into the Fourth Generation*, Marine Corps Gazette, October 1989, pp. 22-26, <http://twm.co.nz/4thgenwar.htm>

7 Zbignjev Bžežinski: *Velika šahovska tabla* (1997), CID-Romanov, Podgorica-Banja Luka, 2001.

ште и све посебне нивое и релације тог система глобалног империјалног управљања: доктрина империје и либералног империјализма; доктрина државе националне безбедности и полицијске државе; доктрина перманентног рата и перманентне ратне привреде; доктрина страха; доктрина корпоративног договора; доктрина двоструких стандарда; доктрина сукоба цивилизација; доктрина неограниченог рата против тероризма; доктрина домовинске безбедности; доктрина перманентног ванредног стања, ограничавања грађанских права и пуног полицијског надзора над грађанима; доктрина тоталног надзора над свим електронским комуникацијама; доктрина превентивног рата, хуманитарних војних интервенција; доктрина R2P (responsibility to protect, одговорност да се заштити); доктрина психолошког рата и тајних војних операција; доктрина тортуре над ратним заробљеницима и политичким ухапшеницима; доктрина легитимних егзекуција и атентата; доктрина свргавања „неподобних“ режима; доктрина лажних застава и стратегија тензије, итд.⁸

8 Видети неке од бројних доступних извора од интереса у овој ствари, на пример, Leslie «Howdy» Belknap: *Military Operations in the CNN World Using the Media as a Force Multiplier*, Naval War College, Joint Military Operations Dept, Network, Ri, November 1996, <http://www.stormingmedia.us/74/7447/A744703.html>; Temporary Committee on the ECHELON Interception System: *Report on the existence of a global system for the interception of private and commercial communications (ECHELON interception system)*, European Parliament, Session document, 11 July 2001, http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/echelon/echelon_eur_parliament.pdf; *Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism Act, USA PATRIOT ACT (pp. 1 - 342)*, 107th United States Congress, signed into law by President George W. Bush on October 26, 2001, <http://epic.org/privacy/terrorism/hr3162.pdf>; Sam Gardiner, Colonel, USAF (Retired): *Truth from These Podia. Summary of a Study of Strategic Influence, Perception Management, Strategic Information Warfare and Strategic Psychological Operations in Gulf II*, USNews.com, October 8, 2003, http://www.usnews.com/usnews/politics/whispers/documents/truth_1.pdf; Jay Stanley: *The Surveillance-Industrial Complex: How the American Government Is Conscripting Businesses and Individuals in the Construction of a Surveillance Society*, The American Civil Liberties Union, August 2004, http://www.aclu.org/FilesPDFs/surveillance_report.pdf; *Forging A World Of Liberty Under Law. U.S. National Security In The 21st Century. Final Report of the Princeton Project on National Security*, G. John Ikenberry and Anne-Marie Slaughter Co-Directors, The Princeton Project Papers, The Woodrow Wilson School of Public and International Affairs, Princeton University, 2006, <http://www.princeton.edu/~ppns/report/FinalReport.pdf>; Architects & Engineers for 9/11 Truth, <http://www.ae911truth.org/>; Tony Bunyan: *Intensive surveillance of "violent radicalisation" extended to embrace suspected*

7. Иако је посебна историја милитаризма дуга колико и писана историја човечанства, ипак се данашња милитаризација унутрашњих и светских послова издваја као специфичан историјски феномен, већ због саме чињенице што актуелна милитаризација првенствено представља оперативни одговор САД (и УК) на изазове пред којима се данас налази човечанство. Реч је, наиме, о реакцији самог врха светске пирамиде корпоративне моћи (англо-амерички савез моћи, супер класа, глобална елита, транснационална олигархија, транснационални савез владајућих класâ, транснационална капиталистичка класа, светски савез корпоративне моћи),⁹ на историјску кризу светског система.

8. Сходно томе, тзв. Четврта генерација ратовања, односно текућа милитаризација светских и локалних послова као стратегија „контролисане дезинтеграције“, треба да под претпоставкама крајње структуралне нестабилности светског система, па чак и под претпоставкама његовог потпуног слома, одбрани и сачува саму ову структуру корпоративне

“radicals” from across the political spectrum, Targets include: “Extreme right/left, Islamist, nationalist, anti-globalisation etc”, Statewatch, 10 April 2010, <http://www.statewatch.org/analyses/no-98-eu-surveillance-of-radicals.pdf>; Council of the European Union: *Draft Council Conclusions on the use of a standardised, multidimensional semistructured instrument for collecting data and information on the processes of radicalisation in the EU*, Brussels, 16 April 2010, <http://www.statewatch.org/news/2010/apr/eu-council-info-gathering-uardicalisation-8570-10.pdf>; Julius Cavendish: How the CIA ran a secret army of 3,000 assassins, *The Independent*, Thursday, 23 September 2010, <http://www.independent.co.uk/news/world/asia/how-the-cia-ran-a-secret-army-of-3000-assassins-2087039.html>...

- 9 Mills, C. Wright. *The Power Elite*, New York, Oxford University Press, 1956; Howard Zinn: *A Peoples History of the United States 1492 - Present* (1980, 1995, 1998, 1999, 2003), Harper Perennial Modern Classics, New York, 2005; Carroll Quigley: *The Anglo-American Establishment: From Rhodes to Cliveden*. Books in Focus, New York, 1981, Reprinted by Rancho Palos Verdes - GSG & Associates, San Pedro, CA, date unknown; Noam Chomsky: *Year 501. The Conquest Continues*, South End Press, Boston, 1993; William I. Robinson and Jerry Harris: *Towards A Global Ruling Class? Globalization and the Transnational Capitalist Class*, *Science & Society*, Vol. 64, No. 1, Spring 2000, 11 - 5411, http://www.net4dem.org/mayglobal/Papers/RobinsonHarris7_16.pdf; Andrew Gavin Marshall: *Global Power and Global Government*, I - IV, July 21 - August 13, 2009, Global Research, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=14464>, etc.; William I. Robinson: *Global Capitalism Theory and the Emergence of Transnational Elites*, United Nations University, World Institute for Development Economic Research, Working Paper No. 2010/02, January 2010, http://www.wider.unu.edu/publications/working-papers/2010/en_GB/wp2010-02/_files/82825453722271811/default/2010-02.pdf...

моћи и доминације. Реч је о настојању светског савеза корпоративне моћи да одбрани и сачува једини свој аутентични историјски амбијент, *светски поредак корпоративне дистопије*.¹⁰ Данас није тешко видети да се у самом језгру ове корпоративне структуре налазе самопроглашене „вође човечанства“, кластер ексклузивних транснационалних клубова особа које као приватни власници највећег дела светског богатства настоје да у сопственом интересу ефективно и дугорочно управљају светским пословима. У том малобројном друштву, веома важну улогу, по многим истраживачима и најважнију улогу, има још ексклузивнији клуб међународних банкара.¹¹

9. У складу са овим настојањима, током протеклих 35 година, а нарочито од 1989-1991, радикално се трансформисала и сама политика. Наиме, политика која се данас води у светским и унутрашњим пословима, представља заправо на-

10 Опширније о светском поретку корпоративне дистопије, Љубомир Кљакић: *Србија пред избором. Треба да обрађујемо свој врт*, I - III, Фонд Слободан Јовановић, 07,10,14, јун 2010, <http://www.slobodanjovanovic.org/2010/06/07/ljubomir-kljakic-treba-da-obrađujemo-svoj-vrt-i-deo/?lang=lat>, као и на другим е-адресама; такође, Љубомир Кљакић: *Језик корпоративне дистопије, саопштење*, 22. крушевачка филозофско-књижевна школа, Крушевац 24 - 26. јун 2010; емитовано, 3. програм Радио Београда, 21. јул 2010, 22:10 - 22:30.

11 David Starss Jordan: *Unseen Empire. A study of the plight of nations that do not pay their debt*, American Unitarian Association, Boston, 1912; Andrew Carnegie: *The Empire of Business*, Doubleday, Page & Company, Garden City, New York, 1917; Walter Bagehot: *Lombard Street. A Description of the Money Market*, Dutton and Company, New York, 1920; E. C. Knuth: *The Empire of "The City". World Superstate. The 130 Years of Power Politics of the Modern Era*, Milwaukee, Wis., 1944, 1983 edition; Ferdinand Lundberg: *Bogati i najbogatiji. Studija o moći novca danas. O pravim vladarima Sjedinjenih Američkih Država (1968)*, Globus, Zagreb, 1977; Niall Ferguson: *The World's Banker: The History of the House of Rothschild*, I - II, Weidenfeld & Nicolson, London, 1998; Michael Hudson: *Super Imperialism. The Origin and Fundamentals of U.S. World Dominance (1972)*, Second edition, Pluto Press, London - Sterling, Virginia, 2003; Peter L. Bernstein: *The Power of Gold. The History of an Obsession*, John Wiley & Sons, Chichester, England, 2004; Charles R. Morris: *The Two Trillion Dollar Meltdown: Easy Money, High Rollers, and the Great Credit Crash*, Public Affairs, New York, 2009; Webster Griffin Tarpley: *Surviving the Cataclysm: Your Guide Through the Greatest Financial Crisis in Human History*, Progressive Press, Joshua Tree, Calif., 2009; Simon Johnson and James Kwak: *13 Bankers. The Wall Street Takeover and the Next Financial Meltdown*, Pantheon Books, New York, 2010; Howard Davies and David Green: *Banking on the Future. The Fall and Rise of Central Banking*, Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2010; Niall Ferguson: *High Financier. The Lives and Time of Siegmund Warburg*, Penguin Press, New York, 2010...

ставак рата другим средствима. Другим речима, политика се милитаризовала. То значи да су суспендована начела и уставне нововековне републике и демократије, да је програм корпоративне дистопије постао доминантан, а да се савремена политика трансформисана у феудалну, сасвим у складу са чињеницом да се данашњи свет суочава са реверзибилним процесима који теоријски значе повратак у феудализам. Актуелна доктрина Четврте генерације ратовања представља идеолошки оквир овог процеса и његову легитимацију. У светским пословима, већ је постављена империјална хијерархија моћи новог феудалног поретка.

У таквом поретку, рат је перманентно стање. Зато су многи савремени истраживачи, са ослонцем на чврсте и несумњиве чињенице, учешће САД (и ЕУ) у светским пословима препознали као „стање“ перманентног рата Четврте генерације који самопроглашене „вође човечанства“ воде против остатка света, укључујући овде и рат против грађана самих САД и ЕУ.¹²

12 Mičel Kler: *Rat kome nema kraja. Američko planiranje novih Vjetnama (1970, 1971, 1972)*, Vojnoizdavački zavod, Beograd, 1975; William Blum: *Killing Hope: US Military and CIA Interventions Since World War II*, Common Courage Press, Монгое, Maine, 1995; Родни Еткинсон: *Зачарани европски круг. Корпоративне елите и нови фашизам (1997)*, Светови, Нови Сад, 1997; Noam Chomsky: *Rogue States. The Rule of Force in World Affairs*, Pluto Press, London, 2000; Rodney Atkinson: *Fascist Europe Rising. The Repression and Resurgence of Democratic Nations*, Compuprint Publishing, Newcastle upon Tyne, UK, 2001; Ted Galen Carpenter: *Protecting Liberty in a Permanent War*, CATO Institute, June 21, 2002, http://www.cato.org/pub_display.php?pub_id=3503; Virginia Tilly: *Bush's Tinker-Toy Ideology. Toward Permanent War?*, Counterpunch August 21, 2003, <http://www.counterpunch.org/tilley08212003.html>; Majkl Parenti: *Ubiti naciju. Napad na Jugoslaviju*, Mediagraf, Beograd 2002; Ričard Falk: *Veliki teroristički rat (2003)*, Filip Višnjić, Beograd, 2003; Alexander Cockburn and Jefferey St.Clair: *Imperial Crusades. Iraq, Afganistan and Yugoslavia*, Verso, London - New York, 2004; Samir Amin: *The Liberal Virus. Permanent War and the Americanization of the World*, Monthly Review Press, New York, 2004; Stiven Kinzer: *Svrgavanje. Pučevi, revolucije, invazije. Kako je Amerika menjala režime, od Havaja do Iraka (2006)*, Politika, Beograd, 2006; Amy Goodman, David Goodman: *Moćnici su iznad zakona. Razotkrivanje korumpiranih političara, ratnih profitera i medija koji ih vole (2004)*, Prometej, Zagreb, 2006; Eric Hobsbawm: *On Empire. America, War, and Global Supremacy*, Pantheon, New York, 2008; Naomi Klein: *Doktrina šoka. Uspon kapitalizma katastrofe (2007)*, V.B.Z., Zagreb, 2008; Noam Čomski: *Intervencije (2007)*, Rubikon, Novi Sad, 2008; Noam Čomski: *Hegemonija ili opstanak (2008)*, Rubikon, Novi Sad, 2008; William D. Hartung: *Obama and the Permanent War Budget*, Foreign Policy in Focus, December 22, 2009,

10. Сви су изгледи да се ствари неће променити ни у догледној будућности. Уосталом, и даље трају ратови у Ираку, Авганистану и Пакистану,¹³ специјалне снаге САД тренутно оперишу у чак 75 земаља широм света (са или без знања

http://www.fpif.org/articles/obama_and_the_permanent_war_budget; Noam Čomski: *Imperijalne ambicije. Razgoori o svetu posle 9/11*. Intervjui sa Dejvidom Barsanijanom (2005), Rubikon – Beoknjiga, Novi Sad - Beograd, 2009; Johan Galtung: *The Fall of the US Empire - And Then What? Successors, Regionalization or Globalization? US Fascism or US Blossoming?*, Transcend University Press, Kolofon Press, Oslo, 2009; *The Global Economic Crisis, The Great Depression of the XXI Century*, Michel Chossudovsky and Andrew Gavin Marshall, Editors, Global Research, Toronto, 2010; Stephen Lendman: *America's Permanent War Agenda*, Baltimore Chronicle, 1 March 2010, <http://baltimorechronicle.com/2010/030110Lendman.shtml>; John Pilger: *Obama and the age of permanent war*, New Statesman, 25 March 2010, <http://www.newstatesman.com/global-issues/2010/03/world-war-pilger-obama-iraq>; NATO 2020: *Assured Security, Dynamic Engagement. Analysis and Recommendations of the Group of Experts on a New Strategic Concept for NATO*, 17 May 2010, <http://www.nato.int/strategic-concept/expertsreport.pdf>; Andrew Bacevich: *Washington Rules: America's Path to Permanent War, American Empire Project*, Metropolitan Books, New York, 2010; Strategic Concept for the Defence and Security of The Members of The North Atlantic Treaty Organisation, Adopted by Heads of State and Government in Lisbon, Active Engagement, Modern Defence, Summit meetings of Heads of State and Government, Lisbon, 19 Nov. 2010 - 20 Nov. 2010, <http://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf...>

- 13 Видети, WikiLeaks.The Afghan War Diary, <http://www.wikileaks.org/wiki/Afghanistan>; такође, *The Iraq War Logs, Протоколи ирачког рата*, тајни извештаје америчке армије о рату у Ираку и окупацији те земље, који су публиковани на адреси WikiLeaks.DiaryDig, <http://wikileaks.org/iraq/diarydig>; објављивање *Протокола Ирачког рата*, WikiLeaks је пропратио следећом уводном напоменом: “У петак, 22. октобра 2010, у 17:00 по источном времену, WikiLeaks је обнародовао највећу збирку тајних војних докумената у историји. Укупно 391.832 извештаја (‘Протоколи Ирачког рата’), документују рат и окупацију Ирака од 1. јануара 2004. до 31. децембра 2009 (осим за месеце мај 2004. и март 2009), а према изјавама војника армије Сједињених Држава. Сваки од њих представља ‘SIGACT’ односно ‘Значајну акцију’ (‘Significant Action’) у рату. Они приказују догађаје како су их виделе или чуле америчке војне снаге на терену у Ираку и представљају први прави увид у тајну историју рата са којом је влада Сједињених Држава нужно била упозната./ Детаљни извештаји о 109.032 смртних случајева у Ираку, састоје се од 66.081 убијених ‘цивила’, 23.984 ‘непријатеља’ (они су означени као побуњеници), 15.196 ‘домаћина’ (снаге ирачке владе) и 3.771 ‘пријатеља’ (припадници коалиционих снага). Већина смртних случајева (66.000, преко 60%) односи се на убијене цивиле. То значи да је сваког дана током шест година просечно убијан 31 цивил. За поређење, ‘Авганистански ратни дневници’, који је претходно објавио WikiLeaks, а који покривају исти период, садрже детаље о смрти око 20.000 људи. Са еквивалентним становништвом, Ирак је током истог периода, био пет пута смртоноснији.” WikiLeaks, <http://wikileaks.org/>.

тамошњих влада),¹⁴ вишегодишње припреме за рат против Ирана ушле су изгледа у своју завршну фазу,¹⁵ у међународној јавности увелико се расправља о изгледима за рат против Русије или Кине,¹⁶ док се кризи светског финансијског система не само да не види крај, него се, напротив, најављује њен нови, још драматичнији удар.¹⁷ Следи, дакле, да перманентни светски рат Четврте генерације који воде САД, односно

- 14 TTim Reid and Michael Evans: *Obama secretly deploys US special forces to 75 countries across world*, The TimesOnline, June 5, 2010, http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/us_and_americas/article7144445.ece.
- 15 Erich Follath: *Potential for Apocalypse. Is War between Iran and Israel Inevitable?*, Spiegel Online International, 06/22/2009, <http://www.spiegel.de/international/world/0,1518,631799,00.html>; Amos Harel: *How Israel's war with Iran will be fought. Analysis*, Haaretz, 21:53, 06. 11. 2009, <http://www.haaretz.com/news/analysis-how-israel-s-war-with-iran-will-be-fought-1.4628>; Anne Appelbaum: *Prepare for war with Iran - in case Israel strikes*, Washington Post, Tuesday, February 23, 2010, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/02/22/AR2010022203528.html>; Robert Dreyfuss: *Hawks, UAE Ambassador Want War With Iran*, The Nation, July 9, 2010, <http://www.thenation.com/blog/37220/hawks-uae-ambassador-want-war-iran>; Trevor Butterworth: *The War Against Iran Has Already Started*, Forbes, Sep. 21 2010 - 3:28 pm, <http://blogs.forbes.com/trevorbutterworth/2010/09/21/the-war-against-iran-has-already-started/>; Rhodri Marsden: *Has the West declared cyber war on Iran? Experts say the computer virus found in a nuclear plant is the work of a foreign power*, The Independent, Tuesday, 28 September 2010, <http://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/has-the-west-declared-cyber-war-on-iran-2091320.html...>
- 16 Rick Rozoff: *America Threatens Russia: U.S. Consolidates New Military Outposts In Eastern Europe. Bases, troops and missiles along the entire length of Eastern Europe from the Baltic Sea to the Mediterranean*, Global Research, September 24, 2010, www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=21167; Mike Whitney: *The Chances of a War with China are Rising*, Information Clearing House, October 22, 2010, <http://www.informationclearinghouse.info/article26655.htm>.
- 17 Michael Chossudovsky: *Globalizacija bijede i novi svjetski poredak* (2003), Prometej, Zagreb, 2008; Макс Отг: *Слом долази* (2006), Романов, Бања Лука, 2009; Loreta Napoleoni: *Ološ ekonomija. Tamna strana novog svetskog poretka* (2008), HESPERIAedu, Београд, 2009; Јирген Елзесер: *Национална држава и феномен глобализације* (2009), Јасен, Београд, 2009; F. William Engdahl: *Next Wave of Banking Crisis to come from Eastern Europe*, Global Research, February 18, 2009, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=12339>; Mike Spector: *Bankruptcy Watch: Waiting for the Next Big Wave*, The Wall Street Journal, WSJ Blogs, March 12, 2010, 12:30 PM ET, <http://blogs.wsj.com/deals/2010/03/12/bankruptcy-watch-waiting-for-the-next-big-wave/>; Jeffrey E. Garten: *The Next Wave of the Crisis. Now it's all about the political risks*, Newsweek, May 28, 2010, <http://www.newsweek.com/2010/05/28/the-next-wave-of-the-crisis.html>; Raj Nallari: *The Next Wave of This Crisis*, The World Bank. Growth and Crisis Blog, Wed, 06/30/2010, <http://blogs.worldbank.org/growth/node/8735...>

самопроглашене „вође човечанства“, пресудно профилише светске послове у овом часу на почетку друге деценије 21. столећа.

Ово су обриси историјског контекста у коме се данас налази човечанство.

II. Као што недвосмислено потврђује и наша тридесет-петогодишња криза, са ратом за југословенско наслеђе 1991-2001. као својим врхунцем, нико нити јесте, нити може бити изузет из овог контекста. Зато се ни посебни „пост-конфликтни“ случајеви Републике Српске и Републике Србије, а нарочито њихове перспективе у ближој и даљој будућности, не могу ваљано и делотворно осветлити, уколико их разматрамо изоловано од историјског контекста перманентног светског рата који је ове „пост-конфликтне“ случајеве произвео.

С тим у вези, подсећам да је октобра 1991, на самом почетку десетогодишњег рата, Ватикан, као један од несумњиво најважнијих и свакако најкомпетентнијих учесника у тим догађајима, преко службеног папског гласила, у овом случају преко *Radio Vaticana*, кратко саопштио да је крајњи циљ кризе која је у том часу покренута на другој обали Јадранског мора, у тадашњој Југославији, враћање Републике Србије у њене границе од пре Првог светског рата. Другим речима, Ватикан је у октобру 1991. поручио да ће се покренути процеси окончати тек онда када Србија буде враћена у границе које су јој велике силе одредиле, признале и потврдиле на Берлинском конгресу 1878. године.¹⁸

18 У тренутку када је дискрено објављено и у неком од овдашњих гласила (*Политика* или *Радио Београд*) ово кратко ватиканско саопштење прошло је у нашој јавности прилично незапажено. Осим што сам га сам анализирао у чланку *Поништавање два века историје*, другом од наставка новинског серијала који сам тада објављивао у *Политици Експрес* (серијал *Југославија и «нови светски поредак»*, 10. октобар - 18. новембар 1991), није ми познато да се на траг овдашње рецепције тог саопштења може наићи и на неком другом месту. На почетку *Поништавања два века историје*, каже се: „Недавно је добро обавештени ватикански радио, интерпретирајући папино незадовољство због мршавих резултата последњег сусрета српског патријарха Павла и кардинала Кухарића у Ђакову, децидирано саопштио да је циљ текућих процеса да се Србија врати у границе које је имала 1914, пре избијања Првог светског рата. Овај план има своје многобројне поборнике.“ Видети, Љубомир Кљакић: *Југославија и «нови светски поредак»*. *Поништавање два века историје*, Политика Експрес, Недељна ревија, 13. октобар 1991, такође објављено у Љубомир Кљакић: *Трећи светски рат - Југославија и «нови светски*

12. До данас постигнути резултати овог тока догађаја, говоре да је процес разбијања и фрагментације српског историјског, етничког, културног, моралног, економског и сваког другог простора дошао до пред сам крај. Остало је, наиме, још неколико ствари које треба да буду до краја завршене како би Србију заиста вратили у границе из 1878. годину.

Тај процес, као што је познато, већ двадесет година одвија се уз примену свих расположивих инструмената Четврте генерације ратовања – политички, економски и војни притисак, ратна политика и рат, политичка пропаганда, манипулација, лаж и превара, субверзија, психолошки рат итд., укључујући и два нуклеарна рата ниског интензитета који су били вођени на нашем простору, први у Републици Српској 1995, а други 1999. на територији Републике Србије, односно тадашње СР Југославије. Све ово говори о размерама проблема који имамо пред собом. По мом дубоком уверењу, стање и перспективе Републике Српске не могу се разумети уколико занемаримо ма коју димензију контекста који сам напред скицирао, нити се стање и перспективе данашње Републике Србије могу разумети изван тог истог контекста. Ни на једно питање од значаја за садашњост и будућност српског народа, Републике Србије и Републике Српске, не може се смислено, кохерентно и, што је посебно важно, делотворно оговорити уколико се тај контекст изгуби из вида.

13. Веома упечатљиво, свакако и поучно, о размерама изазова са којим смо суочени, сведочи (и) заједничка „судбина“ она три међународна документа који су од значаја за нашу садашњост и за нашу будућност: *Дејтонски споразум* од 25. новембра 1995, *Војно технички споразум* између снага НАТО и снага СР Југославије, тзв. *Кумановски споразум* од 9. јуна 1999, *Резолуција Савета безбедности УН 1244*, од 10. јуна 1999.¹⁹ Овим документима (*Кумановски споразум*, *Резо-*

поредак», исто.

19 У U.S. Department of State: *The Dayton Peace Agreement, Wright-Patterson Air Force Base, Ohio, November, 1 - 21, 1995*, <http://www.state.gov/www/regions/eur/bosnia/daytable.html>; Derek Chollet and Bennett Freeman: *The Secret History of Dayton. U.S. Diplomacy and the Bosnia Peace Process 1995*, U.S. Department of State, Dayton History Project, May 1997, Declassified in 2003, National Security Archive Electronic Briefing Book No. 171, Posted - November 21, 2005, <http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB171/index.htm>; *Кумановски споразум*, 9. јун 1999, Scribd.com, [http://www.scribd.com/doc/1999014/Kumanov-](http://www.scribd.com/doc/1999014/Kumanov)

луција Савета безбедности УН 1244) тзв. међународна заједница недвосмислено потврђује територијални интегритет тадашње СР Југославије, односно Републике Србије, њену целовитост и суверенитет у међународно признатим границама и, последично, забрањује било какву промену тог и таквог статуса; исто тако, тзв. међународна заједница гарантује (*Дејтонски споразум*) сва фактички успостављена и призната права, као и све нивое суверенитета Републике Српске.

14. У пракси, међутим, самопроглашене „вође човечанства“, онај светски савез корпоративне моћи који се лажно представљала као „међународна заједница“, драстично је одступао, игнорисао, релативизовао, кршио, једнострано тумачио, насилно преиначавао и најзад, у већој мери (случај Републике Србије и њеног насилно суспендованог суверенитета над КиМ) или у нешто мањој (случај Републике Српске), фактички поништио важење ових докумената. Као што је познато, врхунац тог поништавања међународног права, јесте проглашење тзв. „независног Косова“ 17. фебруара 2008. Ово ругање међународном праву и његово негирање са становишта грубе силе, организовала је и спонзорисала влада САД са групом влада савезничких земаља за ову прилику организованих у неформалну и самопроглашену „коалицију вољних“. Поред САД, у тој самопроглашеној групи су још и Уједињено Краљевство, Француска, Немачка и Италија.

15. Такав ток догађаја нити представља, нити би требало да представља изненађење. Јер, овде имамо посла са узорним случајем дословне примене доктрине милитаристичког „новог либералног империјализма“ и то у њеном изворном идеолошком облику. Као доктрина која је имала да после „краја“ тзв. „хладног рата“ 1989-1990, идеолошки легитимисе америчку праксу перманентног светског рата и унилатералне примене силе у светским пословима, доктрина милитаристичког „новог либералног империјализма“ сазрела је у Вашингтону и Лондону дуго, до пред сам крај десетогоди-

ski-sporazum; *Godišnjica Kumanovskog sporazuma. Tekst Kumanovskog sporazuma*, RTS, 9. jun 2010, <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Srbija/720862/Godi%C5%A1njica+Kumanovskog+sporazuma.html#1s>; Security Council: *Resolution 1244 (1999), Adopted by the Security Council at its 4011th meeting, on 10 June 1999*, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/172/89/PDF/N9917289.pdf?OpenElement>.

шњег рата за југословенско наслеђе. А онда, априла 1999, у тренутку када су у Вашингтону и Лондону закључили да им околности рата који у том часу воде против СР Југославије, односно Србије, иду на руку, тадашњи британски премијер Ентони Чарлс Линтон Блер, зван Тони, добио је прилику да први, са много ентузијазма, јавно представи главне елементе ове доктрине. Као најгорљивији заговорник тоталног рата против СР Југославије, односно Србије,²⁰ Тони Блер је 22. априла 1999, у Чикашком економском клубу, прочитао говор *Доктрина међународне заједнице* у коме је рат чији је први месец управо истицао лоцирао у шири контекст („глобална међузависност“, „глобализација“, „међународна безбедност“) и оправдао га као „праведни рат заснован не на територијалним амбицијама него на вредностима“ и као „морални крсташки рат за спас Косова“. Говор је одмах назван *Блерова доктрина*.²¹ Био је то први јавни документ у коме су

20 *MPs voice dissent over Kosovo*, BBC, Tuesday, April 20, 1999, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/323465.stm; *Blair defends ground force strategy*, BBC, Thursday, April 22, 1999, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/325698.stm; Barnaby Mason: *Tony Blair: Kosovo crusader*, BBC, Thursday, April 22, 1999, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/325989.stm>; *Interview: Tony Blair. In the war in Kosovo, British Prime Minister Tony Blair emerged as the most hawkish of NATO's leaders...*, Frontline, <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/kosovo/interviews/blair.html>...

21 *The Blair Doctrine*, NewsHour Online, April 22, 1999, http://www.pbs.org/newshour/bb/international/jan-june99/blair_doctrine4-23.html; *Prime Minister's speech: Doctrine of the International community at the Economic Club, Chicago, 24 April 1999*, Tony Blair, Prime Minister of Great Britain and North Ireland. *Leading the Future*, 2007, <http://keepTonyBlairForPM.wordpress.com/blair-speech-transcripts-from-1997-2007/> (овде, на Блеровом службеном партијском сајту за парламентарне изборе 2007, говор је погрешно датиран за два дана); *Interview With British P.M. Blair on Kosovo, March 25, 1999, Berlin*, Tony Blair, Prime Minister of Great Britain and North Ireland. *Leading the Future*, 2007, <http://keepTonyBlairForPM.wordpress.com/kosovo-speech-blair-march-25-1999/>; John Sloboda and Chris Abbott: *The 'Blair doctrine' and after: five years of humanitarian intervention*, Open Democracy, 21 April 2004, http://www.opendemocracy.net/globalization-institutions_government/article_1857.jsp; *Tony Blair speech to Chicago Council on Global Affairs, Wednesday, Apr 22, 2009*, Office of Tony Blair, <http://www.tonyblairoffice.org/speeches/entry/tony-blair-speech-to-chicago-council-on-global-affairs/>; Norman Geras: *Liberal intervention and humanitarian intervention*, Normblog, October 08, 2009, <http://normblog.typepad.com/normblog/2009/10/liberal-intervention-and-humanitarian-intervention.html>; Oliver Daddow: *'Tony's War'? Blair, Kosovo and the Interventionist Impulse in British Foreign Policy*, Chatham House, London, May 2009, http://www.chathamhouse.org.uk/research/security/international_affairs/view/-/id/2385/; Steven Haines: *'A Word Full of Terror to the British Mind': The Blair Doctrine and Bri-*

представљени најважнији елементи англо-америчке доктрине милитаристичког тзв. „новог либералног империјализма“ и тзв. „хуманитарних војних интервенција“.

16. У разрађеном облику, као кохерентна идеолошка конструкција, сама доктрина представљена је нешто доцније, 2002. и 2003. године. Лондонски Центар за инострану политику (The Foreign Policy Centre) – који је као „независну“ истраживачку установу „Нових лабуриста“ за стратешке студије 1998. основао Роберт Кук, тадашњи министар за спољне послове у влади УК, а под покровитељством самог премијера, Тонија Блера²² – објавио је у марту 2002. зборник

tish Defence Policy, Geneva Centre for Security Policy, 2010, <http://www.gcsp.ch/content/download/3287/30309/download>; Nico Hines: *Member of Inquiry 'wrote Blair speech on military intervention'*, Times Online, January 18, 2010, <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/politics/article6992996.ece...> и тако даље.

- 22 На свом службеном сајту, лондонски Центар за спољну политику (The Foreign Policy Centre) представља се као „најзначајнији независни think tank за спољне послове у Уједињеном краљевству. Покренут 1998, основан од стране тадашњег Секретара за спољне послове, покојног, веома поштованог Робина Кука, са британским Првим министром, веома поштованим Тонијем Блером, као покровитељем, Центар има мисију да развија визију поштеног светског поретка заснованог на владавини закона. Центар такође има три ко-председника, који представљају сваку од великих британских политичких странке: веома поштовани Чарлс Кенеди, члан Парламента, некадашњи лидер Либералних демократа, веома поштована Баронеса Маргарет Џеј од Падингтона, некадашња председавајућа Домом лордова и Мајкл Гов, члан Парламента, Државни секретар за образовање.“ Видети, The Foreign Policy Centre, <http://fpc.org.uk/about/>. На истом месту, Центар са поносом обавештава да се његов рад финансира из средстава која обезбеђују транснационалне корпорације, британска влада и државне установе, владе других земаља, као и међународне организације. На том импресивном списку финансијера, налазе се: Abbott UK, Accenture, Alif-Aleph UK, Anglo American, APCO, Armor Group, Article 19, Agusta Westland, Barclays PLC, Barrow Cadbury Trust, BAT, BBC World Service Trust, BG Group, BP International, Bright Red Dot Foundation, British Airways, British Council, British Nuclear Fuels plc, Brown Lloyd James, Brunei Embassy, Business for New Europe, CAFOD, Canadian High Commission, CDC, Centrica, Channel 4, Chechnya Peace Forum, City and Financial, Civil Activity Fund, Clifford Chance, Coca-Cola Great Britain, Community, Consular Directorate, Control Risks, Corporation of London, Denton Wilde Sapte, Department for International Development, Diageo Africa, Eligo International, Embassy of Qatar, Embassy of Sweden, Embassy of the Czech Republic, EU-Russia Centre, European Commission Representation in the United Kingdom, Eurotunnel, Foreign and Commonwealth Office, German Marshall Fund, GKN, Grand Magistral Delegation for Inter-Religious Relations of the Sacred Military Constantinian Order of Saint George, Green Globe Network, High Commission of India, High Commission of Pakistan, Hill & Knowlton, Home Office, Honda Motor Europe Ltd, HSBC, Hungarian Embassy, IFN, International

радова под веома амбициозним насловом *Преуређење света, Re-Ordering the World*.²³ Био је то одговор групе британских либерала и неколицине либерала из других земаља – политичара, политичких активиста, универзитетских професора и публициста који или припадају „Новим лабуристима“ или са њима деле нека базична идеолошка уверења – на једну конкретну иницијативу самог Тонија Блера.

Блер је, наиме, позвао ову групу аутора да у светлости ратног искуства са Косовом 1999, као и у светлости терористичког искуства у Њујорку и Вашингтону 11. септембра 2001, понуде идеолошки употребљиве дефиниције „новог интернационализма“ и „нове доктрине хуманитарних интервенција“ како би се самопроглашеним „вођама човечанства“ омогућило да, ако већ не легално, а оно макар идеолошки легитимно, реагују на безбедносне изазове који за њихове интересе у светским пословима проистичу из нововековног начела суверенитета националних држава.

17. Најуспешнији у овом пројекту био је Роберт Френсис Купер, каријерни британски дипломата и обавештајни официр високог ранга, стручњак за безбедност, шеф службе

Alert, International Power, ISTC, Joseph Rowntree Reform Trust, KPMG, Linklaters, Local Government International Bureau, Lovells LLP, Marie Stopes International, MBDA, Merrill Lynch, National Audit Office, Nestlé, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Nuclear Industry Association, Nuffield Trust, OMA, Open Society Institute, Open University, Oxfam, PartyGaming, Pears Foundation, Polity, Prudential, Refugee Council, Reuters, RIA Novosti, Rio Tinto, Royal Danish Embassy, Royal Norwegian Embassy, Russia Foundation, Six Continents, Slovak Embassy, Standard Chartered, Stone Ashdown Trust, Targetfollow Group, TC Infotech Ltd, UNICEF, United Nations Association, United Utilities, Venezuelan Embassy, Webb Memorial Fund, Weber Shandwick, World Vision. Видети, The Foreign Policy Centre, <http://fpc.org.uk/membership/>.

- 23 *Re-Ordering the World*, Edited by Mark Leonard, The Foreign Policy Centre, London, March 2002, <http://fpc.org.uk/fsblob/36.pdf>; прилоге у публикацији, објавили су: Ехуд Барак, бивши премијер, Израел; Улрих Бек, професор социологије, Минхенски универзитет; Тони Блер, премијер, УК; Фернандо Енрике Кардосо, председник републике, Бразил; Малколм Челмерс, професор међународних односа, Универзитет у Брадфорду; Роберт Купер, високи дипломата, УК; Фред Холидеј, професор међународних односа, Лондонска школа економије; Дејвид Хелд, професор политичких наука, Лондонска школа економије; Мери Калдор, водећи истраживач и директор Центра за студије глобалне управе, Лондонска школа економије; Кенан Мекија, професор блискоисточних студија и студија Јудаизма, Универзитет Брендис; Џозеф Неј, декан Кенедијеве школе за управу, Универзитет Харвард; Амартаја Сен, декан Тринити колеџа, Универзитет Кембриџ; Џек Строу, секретар за спољне послове, УК; Фарид Зекарија, уредник, *Њусвик*.

за политичко планирање Форин Офиса, заменик секретара за одбрану и прекоморске послове, особа блиска Тонију Блеру, „мандарин из Форин Офиса и Блеров конфидент“;²⁴ који је због својих великих заслуга за монархију одликован високим ореденом витеза Викторијиног краљевског реда и високим орденом Витеза краљевског Реда св. Михајла и св. Ђорђа.²⁵ Као аутор једног раније објављеног рада, такође од значаја у овој ствари,²⁶ Купер је у зборнику *Преуређење света* објавио програмску идеолошку платформу под насловом *Пост-модерна држава*.²⁷ Утицајни дневници одмах су прештампали тај текст, истичући већ у наслову централну идеју Куперовог састава – једини делотворни одговор на хаос савременог света и ограничења која проистичу из „застарелог“ начела суверенитета националних држава јесте обнова империје и империјалне политике, овај пут у облику „нове либералне империје“ и „новог либералног империјализма“.²⁸ Због свог одлучног става у прилог обнове империје и империјалне политике, Купер је одмах почастован и неформалном (али престижном) титулом „Стратег“, а већ исте године, добио је прилику да ову стратегију почне и практично да операционализује. Постављен је, наиме, на високи положај Генералног директора за спољне и војно-политичке односе у Генералном

24 Richard Drayton, Rhodes Professor of Imperial History, Kings College London: *Where does the World historian write from? Objectivity, moral conscience, and the past and present of Imperialism*, for the KCL/LSE conference on Contemporary History, May 2009, <http://www.google.com/url?sa=t&source=web&cd=4&ved=0CCsQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww2.lse.ac.uk%2FinternationalHistory%2Fevents%2Fcrossroads2009%2Fdrayton.doc&ei=vlvJTMv-KMvDswaNgZ2xDg&usg=AFQjCNFFAx30tGzbElh19s4VG3IGMw-4Zg&sig2=rYR3d84rlYO1h-HV-Jsa8dg>.

25 *Robert Cooper (strategist)*, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Cooper_%28strategist%29; *Robert Cooper*, SourceWatch, http://www.sourcewatch.org/index.php?title=Robert_Cooper; *Robert Francis Cooper*, Eu. Commission, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/cvcooper_cvcooper_en.pdf.

26 Robert Cooper: *The post-modern state and the world order*, Demos, 2000 - 01 - 01, pp. 7 - 43, <http://www.demos.co.uk/files/postmodernstate.pdf?1240939425>.

27 Robert Cooper: *The Post-Modern State*, in *Re-Ordering the World*, *ibid.*, <http://fpc.org.uk/fsblob/36.pdf>.

28 Robert Cooper: *The new liberal imperialism*, The Guardian, Sunday 7 April 2002, <http://www.guardian.co.uk/world/2002/apr/07/1>; Robert Cooper: *Why we still need empires*, The Observer, Sunday 7 April 2002, <http://observer.guardian.co.uk/worldview/story/0,11581,680117,00.html>.

секретаријату Савета Европске уније, који је за свој рад непосредно одговоран једино Високом представнику за заједничку спољну и безбедносну политику ЕУ. Овде нарочито треба нагласити да ток догађаја покренут објављивањем Куперове *Пост-модерне државе* и промоцијом доктрине „нове либералне империје“ и „новог либералног империјализма“ није могуће замислити без покровитељства и активног учешћа самог Тонија Блера у свему томе.

18. Године 2002, у часу Куперовог именованја за Генералног директора, па све до 1. децембра 2009, дужност Високог представника обављао је такође један аристократа и вишеструки витез – Франсиско Хавијар Солана де Мадаријега, зван Хавијар Солана, потомак угледне шпанске аристократске породице, универзитетски професор физике, вишегодишњи Фулбрајтов стипендиста на америчким универзитетима, високи функционер шпанске Социјалистичке партије, министар културе, министар образовања и науке, министар спољних послова Шпаније, члан Римског клуба, генерални секретар НАТО, почасни Витез командер британског краљевског Реда св. Михајла и св. Ђорђа, носилац шпанског Великог крста Изабеле Католичке, носилац Медаље Манфреда Вернера коју му је доделили немачко министарство одбране, добитник признања Визија за Европу и Државник године америчког Института Запад - Исток, добитник Награде Карло Велики за рад на унификацији Европе, кога ће, због заслуга у текућем преуређењу света, шпански краљ Хуан Карлос I већ у јануару 2010. прогласити за 1.194. Витеза у готово шест векова дугом низу витезова реда Златног руна (нем., Orden vom Goldenen Vlies, хол., Orde van het Gulden Vlies, фр., Ordre de la Toison d'Or, итал., Ordine del Toson d'Oro, шпа., Orden del Toisón de Oro, енгл., Order of the Golden Fleece, основан 1430).²⁹

19. Исте 2002. године, отпочело је и практично тестирање Куперове доктрине „новог либералног империјализма” и „нове либералне империје“, и то у оном делу света у коме

29 *Curriculum vitae of Mr Javier SOLANA MADARIAGA*, Consilium. Council of Europe, <http://www.consilium.europa.eu/App/Solana/cv.aspx?lang=EN&cmsid=-1591>; *Javier Solana*, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Javier_Solana; *Javier Solana*, SourceWatch, http://www.sourcewatch.org/index.php?title=Javier_Solana.

се од 1990-1991. спроводи главни експеримент од значаја за њену артикулацију и због кога је номинално и артикулисана – на простору изворне Југославије, још прецизније у Босни и Херцеговини. Обавезу да демонстрира и тестира све могућности ове доктрине преузео је тада још један, такође нови, британски аристократа, Цереми Џон Дархам Ешдаун, Барон Ешдаун од Нортон под Хамдоном, зван Педи Ешдаун, познат и као „Човек од акције“, (Action Man) и „Тигар“, (Tigger).³⁰ Избор овог „Човека од акције“ била је логична и за ствар „нове либералне империје“ више него добра одлука. У часу овог избора Ешдаун је за собом већ имао богато вишегодишње искуство официра специјалних јединица британске ратне морнарице (Корпус краљевских marinaца (The Corps of Her Majesty's Royal Marines, RM); Специјална поморска служба (The Special Boat Service, SBS), затим високог официра МИ6 - Тајна обавештајна служба УК (The Secret Intelligence Service, SIS), скраћено Тајна служба њеног височанства (Her Majesty's Secret Service, колоквијално МИ6) на служби у Форин Офису,³¹ потом члана Парламента УК и шефа партије Либералних демократа. Уз све то, Ешдаун се већ 1998. успешно представио као радикални заступник главних својства онога што ће Купер нешто доцније назвати „нови либерални империјализам“ и „нова либерална империја“. Као што сведочи један вишеминутни ТВ документ, Ешдаун је у септембру 1998, у извесном албанском селу на Косову и Метохији, дао своју часну реч групи припадника тзв. ОБК да ће се лично заложити код свог пријатеља, британског премијера Тонија Блера, да ови добију ново наоружање и савремену војну опрему за свој рат против Србије. И најзад, као један од најгорљивијих заговорника војне интервенције САД, УК

30 *Paddy Ashdown*, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Paddy_Ashdown; *Baron Ashdown of Norton-Sub-Hamdon; politician 1924 - 2008*, Archives Catalogue. British Library of Political and Economic Science. The London School of Economics, <http://archives.lse.ac.uk/dserve.exe?dsqServer=lib-4.lse.ac.uk&dsqIni=Dserve.ini&dsqApp=Archive&dsqDb=Catalog&dsqCmd=Overview.tcl&dsqSearch=%28RefNo=%27ashdown%27%29>.

31 *Paddy Ashdown: Lover, commando, spy - the making of Paddy Ashdown*, The Sunday Times, April 12, 2009, http://entertainment.timesonline.co.uk/tol/arts_and_entertainment/books/book_extracts/article6077218.ece; Paul Waugh: *Paddy Ashdown. Secret Agent*, London Evening Standard, 04 May 2010 9:53 PM, <http://waugh.standard.co.uk/2010/05/paddy-ashdown-secret-agent.html>.

и НАТО против СР Југославије, односно Србије, Ешдаун је 2000. због ових својих заслуга за круну, УК и ствар „новог империјализма“ уопште, одликован високим орденом Витеза командера краљевског реда Британске империје.³²

20. Исте године када је Купер постављен за Генералног директора за спољне и војно-политичке односе у Генералном секретаријату Савета ЕУ, који је за свој рад непосредно одговоран једино Високом представнику за заједничку спољну и безбедносну политику ЕУ, дакле Хавијару Солани, оперативац Ешдаун, официр М1 6 и Витез командер краљевског реда Британске империје зван „Човек од акције“ и „Тигар“, постављен је у Босни и Херцеговини на чак два положаја од интереса за практичну примену и тестирање доктрине „новог либералног империјализма“ и „нове либералне империје“. Истовремено, постао је Високи представник Генералног секретара ОУН и Специјални представник ЕУ у БиХ. За свој рад Ешдаун је с једне стране непосредно одговорао Генералном секретару ОУН, а са друге Високом представнику за заједничку спољну и безбедносну политику ЕУ, односно Хавијару Солани. Најближи Соланин сарадник у овим пословима тада је већ „Стратег“ Роберт Купер, Генерални директор за спољне и војно-политичке односе у Генералном секретаријату Савета ЕУ. Под овим претпоставкама Ешдаун звани „Човек од акције“ и „Тигар“, могао је на миру да демонстрира све своје способности идеалног империјалног администратора – понашао се као „поткраљ Босне“ у тој земљи све до краја свог мандата 2006. Неслужбену титулу „поткраља Босне“ Ешдауну су доделили британски листови по аналогији са системом британске колонијалне управе у Индији од 1858. до 1947, када је сву власт у овој тадашњој британској колонији у име британског монарха и владе, вршио Поткраљ и генерални гувернер Индије (Viceroy and Governor-General of India).³³ Колонијални поредак који је Британија успоставила

32 Paddy Ashdown: *West must act early on Kosovo*, BBC, *World. Europe Opinion: Tuesday, June 9, 1998, Published at 15:23 GMT 16:23 UK*, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/109733.stm>.

33 Michael White: *Team Gordon*, *The Guardian*, Friday 22 June 2007, <http://www.guardian.co.uk/politics/2007/jun/22/gordonbrown.labour>

и одржавала у Јужној Азији (Индија, Пакистан, Бангладеш, Бурма, односно Мианмар) од 1857. до 1947, назива се Британског раџа (the British raj).³⁴

21. Иако је Ешдаун као сведок оптужбе грубо прекршио закон када је 2002. на суђењу Слободану Милошевићу у Хагу, лагао суд, као што је то показала Милошевићева одбрана у наставку суђења 2005,³⁵ ипак је године 2006, када је Ешдаун предао обе дужности свом наследнику у Босни и Херцеговини, краљица Елизабета II због бројних заслуга за нови *британски раџ*, одликовала овог „поткраља Босне“ са још једним веома високим одликовањем, орденом Витеза великог крста краљевског Реда св. Михајла и св. Ђорђа. Исто тако, награђен је и веома престижном улогом једног од три ко-председника Краљевског института за међународне послове (The Royall Institute for International Affairs), познатог и као Чатам Хаус (Chatham House), установе која ужива високу заштиту саме краљице.³⁶ Тако је Педи Ешдаун, кога су од рођења 1941. па све до 1983. ословљавали само са „Paddy Ashdown“, године 2006, као успешни империјални администратор, постао особа чија је јавна титула много дужа и китњаста. Због немерљивих заслуга за ствар „новог либералног империјализма“ и „нове либералне империје“, Ешдаун од 2006. има право да га ословљавају са *The Rt. Hon* („The Lord Ashdown of Norton-sub-Hamdon, GCMG, KBE, PC“).

22. Истог оног 1. децембра 2009, када је Хавијар Солана напустио свој дотадашњи кабинет у Бриселу, дужност Високог представника за заједничку спољну и безбедносну политику ЕУ преузела је још једна особа из круга нове европске

34 Видети, *British Raj*, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/British_Raj; David Steinberg: *British Ruled India 1757 - 1947. Bibliography of Books Articles and Dissertations. Concentrating on 1914 -1947*, http://www.houseof david.ca/Ind_uni.htm#Bibliography

35 Peter Robert North: *Paddy Ashdown, Euro-Dictator in Bosnia - Friend of Islamist Terrorists - Lies to The Hague "court"*, NATO/EU Globalist Crimes & Media Lies Exposed, Thursday, January 12, 2006, <http://nato-media-lies-exposed.blogspot.com/2006/01/paddy-ashdown-euro-dictator-in-bosnia.html>.

36 Chatham House. About Us (Patron: Her Majesty The Queen; Presidents: Chatham House has Presidents from each of the three major political parties at Westminster - a reflection of our independence from government: The Rt Hon Lord Ashdown of Norton-Sub-Hamdon, The Rt Hon Sir John Major KG, CH, The Rt Hon Lord Robertson of Port Ellen; Council: ... Directors: ...), <http://www.chathamhouse.org.uk/about/council/>

аристократије, такође веома блиска Тонију Блеру. Реч је о Катарини Маргарети Ештон, Баронеси Ештон од Апхолда (носилац је ове титуле од 1999, на предлог самог Тонија Блера), званој Кети Ештон, службеници високог средњег ранга у администрацији УК (јавне службе, влада, Национални архив, Парламент - Дом лордова), којој се у нарочите заслуге приписује ратификација *Лисабонског уговора* у Дому лордова британског Парламента, која је од 2006. члан Пречасног савета Њеног величанства (Her Majesty's Most Honourable Privy Council) од 2006.³⁷

23. Именовање Баронесе Ештон на положај Високог представника ЕУ за заједничку спољну и безбедносну политику 2009, изазвало је бројне коментаре о њеним компетенцијама за обављање тог захтевног административног посла, али је такође поново отворило и једну стару причу која се у британској јавности први пут чула још крајем седамдесетих година 20. века. Причу је 2009. отворила Партија независности УК (енглеска либертаријанска и евроскептичка партија која се залаже да УК напусти чланство у ЕУ, представљена у Европском парламенту),³⁸ захтевајући од Хосе Мануела Бароса, председника Европске комисије,³⁹ захтевала да испита основаност навода о нелегалним финансијским везама између некадашњег СССР и британске *Кампање за нуклеарно разоружање*, током 1982. и 1983. Тада је, наиме, данашња Баронеса Ештон била не само активисткиња, него и благајница ове организације. На заседању Европског парламента, члан тог парламента из Партије независности УК, јавно је питао Хосе Мануела Баросу хоће ли истражити да ли је Ештонова 1982. и 1983. заиста примила новац од „непријатеља Запада“. Сама Ештонова изјавила је тим поводом да никада није има-

37 Catherine Ashton, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Catherine_Ashton; *The Rt Hon the Baroness Ashton of Upholland, Parliamentary Under-Secretary of State*, Department for Constitutional Affairs, http://www.dca.gov.uk/dept/changprog/member_bashton.htm; *Profile: EU foreign minister Baroness Ashton*, BBC, Thursday, 19 November 2009, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/8369392.stm

38 UK Independence Party, <http://www.ukip.org/>; *UK Independence Party*, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/UK_Independence_Party

39 José Manuel Barroso, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Jos%C3%A9_Manuel_Barroso; José Manuel Barroso, European Commission, http://ec.europa.eu/archives/commission_2004-2009/president/personal/profile/index_en.htm.

ла односе са Совјетским Савезом и да никада није примила никакав новац из Москве. Њен кабинет одбио је да даље коментарише ове оптужбе као потпуно неосноване.⁴⁰

24. Једна коинциденција чини ову бизарну причу још бизарнијом. Наиме, сам Хосе Мануел Баросо био је, током седамесетих година 20. века, као студент на Универзитету у Лисабону, вођа илегалне маоистичке организације Реорганизовани покрет пролетерске партије (MRPP, касније назван Комунистичка партија португалских радника, потом преименована у Револуционарни покрет поругалског пролетаријата).⁴¹ Децембра 1980, Баросо је напустио MRPP и приступио Демократској народној партији (PPD), партији десног центра, која ће касније променити име у Социјалдемократска партија (PSD). Своју маоистичку студентску епизоду, Баросо је доцније, у једном разговору за лисабонски *Експрес*, објаснио рекавши да је у MRPP ушао једино због тога да би се успешно борио против конкурентске, такође илегалне, студентске организације коју је контролисала Комунистичка партија Португалије.

25. Овде имамо посла са старом, током историје непрекидно обнављаном и усавршаваном праксом инфилтрације неког, било ког, владајућег система у редове његове стварне или само потенцијалне опозиције (инфилтрирани агенти, агенти информатори, агенти провокатори), као и следственог корумпирања и кооптације неких њених припадника посредством сложених механизма конверзије и конвертитства (радикална промена верског, етничког, етичког или политичког идентитета под претње силом, због уцене или услед моралног слома и корумпираности). Педесетих година 20. века, феномен је осветлио Исак Дојчер у оној класичној анализи „случаја“ шесторице бивших комуниста – Кестлер, Силоне, Жид, Фишер, Рајт, Спендер.⁴² Од почетка текуће историјске

40 Bruno Waterfield, James Kirkup: *Baroness Ashton questioned over CND and Soviet money*, Telegraph, 25 Nov 2009, <http://www.telegraph.co.uk/news/news-topics/politics/6653340/Baroness-Ashton-questioned-over-CND-and-Soviet-money.html>.

41 *Barroso as a young, passionate Maoist student leader in 1976*, Jose Manuel Barosso, Maoist student leader, Lisbon University, Revolutionary Students Commission, 1976, EUX.TV videos, YouTube, 20 January 2009, <http://www.youtube.com/watch?v=wAHv3UnXvmM&feature=channel>

42 Видети, Isaac Deutscher: *Heretici i renegati*, August Cesarec, Zagreb 1990, ецеј

демисије светског система седамдесетих година 20. века па све до данас, инфилтрација владајућег система корпоративне дистопије, радикална конверзија и конвертитство међу онима над којима се тај систем одржава или тек успоставља, манифестују се у безброј, веома спектакуларних облика. Узоран пример у овој ствари јесте сам Тони Блер, један од главних глумаца у представи која нас овде занима. Тај је променио тако много јавних идентитета током своје каријере (од младог троцкистичког марксисте и америчког стипендисте, ватреног американофила, либералног фундаменталисте и крсташа корпоративне империје, „америчке подлице“ и ратног злочинца до пребега из англиканске у католичку цркву и њуејдерског идеолога јединствене светске религије), да га са ваљаним разлогом можемо прогласити за једног од највећих и најуспешнијих агената светског поретка корпоративне дистопије последње две деценије 20. и прве деценије 21. века.

26. Како било да било, истог 1. децембра 2009, када је Хавијар Солана напустио свој бриселски кабинет, а Баронеса Ештон ступила на дужност Високог представника за заједничку спољну и безбедносну политику ЕУ, на основу *Лисабонског уговора* од 17. децембра 2007,⁴³ као и *Уговора о европској дипломатској служби* од 26. априла 2009,⁴⁴ основан је и Европски сервис за спољашњу акцију (The European External Action Service, EEAS),⁴⁵ до тада непостојећа дипломатско-обавештајна служба Европске Уније.

Као Генерални директори за спољне и војно-политичке односе у Генералном секретаријату Савета ЕУ, још више као

Savjest bivših komunista, str. 13-30.

43 Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007, Official Journal of the European Union C 306, 17.12.2007, http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPDFFile-OpenPDFFile?FileName=FXAC07306ENC_002.pdf&SKU=FXAC07306ENC_PDF.

44 Видети, *Agreement on the European diplomatic service*, Concilium. Council of European Union, 26 April 2009, <http://www.consilium.europa.eu/showFocus.aspx?id=1&focusId=468&lang=en>.

45 Видети, *Brussels European Council, Presidency Conclusions, 29 - 30 October 2009*, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/110889.pdf; European Union External Action, Official site, http://eeas.europa.eu/index_en.htm; *European External Action Service*, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/European_External_Action_Service.

„Стратег“, Роберт Купер добио је тада овлашћење да администрира процесом организовања и постављања EEAS како би тај апарат могао да профункционише пуним капацитетом за годину дана, дакле 1. децембра 2010. Јавност је већ обавештена да ће EEAS заиста почети да ради 1. децембра 2010.⁴⁶

27. Нема никакве сумње да је главни задатак „Стратега“ Роберта Купера од 2002. до данас, био и остао, да са високог положаја који заузима у ЕУ, развија и практично тестира све доктринарне и институционалне инструменте од значаја за успостављање ЕУ као „меке империје“, односно као „нове либералне империје“. Европски сервис за спољашњу акцију са годишњим буџетом од 5,8 милијарди фунти стерлинга, односно 6,8 милијарди евра, са својих 7.000 веома добро плаћених еврократа који су распоређени у 137 амбасада ЕУ широм света, један је од најважнијих таквих инструмената.⁴⁷ Нимало изненађујуће, данас најважнији простор за EEAS и делатност његових официра јесте централни Балкан, још прецизније Србија и Босна и Херцеговина. Ово потврђује планирани број официра EEAS у амбасадама ЕУ, од којих је номинално најбројнија она у Турској, са укупно 132 службеника. Међутим, има ли се у виду да је за две амбасаде ЕУ на територији САД (једна у Вашингтону, акредитована код америчке владе, друга акредитована код ОУН у Њујорку), планира особље од укупно 124 службеника, да се за Русију предвиђаја 113 службеника, а за Индију 91, онда на основу онога што је до сада познато, следи да је централни Балкан, са концентрацијом од укупно 199 дипломата и обавештајаца ЕУ у само две суседне земље (Србија: 103, БиХ: 96), уверљиво на челу листе приоритета Сервиса за спољашњу акцију ЕУ.

28. Овај ток догађаја у пуном је складу са чињеницом да је политика ЕУ коју спроводи и треба да спроводи EEAS до краја интегрисана у политику вашингтонске администрације. У посебном случају Балкана, то значи да је EEAS један од важних инструмената „меке моћи“ за практично спровођење

46 *Европска дипломатска служба*, РТС, недеља, 26. сеп 2010, 19:26 -> 19:55, <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/10/Svet/770728/Evropska+diplomatska+s-lu%C5%BEba.html>

47 Mary Ellen Synon: *Baroness Ashton's empire: The EU diplomatic army that dwarfs anything our own Foreign Office could muster*, MailOnline, 31st October 2010, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1325252/Baroness-Ashtons-EU-diplomatic-army-dwarfs-Foreign-Office.html>

Визије Обамине администрације за Југоисточну Европу (The Obama Administration's Vision for Southeastern Europe), која је јавно представљена 17. фебруара 2010. у Вашингтону.⁴⁸

Сетимо ли се да се ова *Визија* у Југоисточну Европу класификује не само све земље настале на простору изворне Југославије, затим Албанију и Грчку (али не и Словенију, Румунију и Бугарску), него још и Кипар и Турску, онда је извесно да ће ЕЕАС управо на том простору концентrirати највећи број својих официра. Уосталом, већ сада то показују она 394 официра ЕЕАС који треба да буду стационирани у само четири земље Југоисточне Европе из *Визије Обамине администрације* (Турска: 132, Србија: 103, БиХ: 96, Албанија: 63).⁴⁹ Ако знамо да ће амбасаде ЕУ бити активне и у другим балканским земљама – Македонија, Црна Гора, Хрватска, Косово – онда је јасно да ће укупни број службеника које ће ЕЕАС ангажовати у својој балканској политици бити још већи.

29. Радови у којима се Европска Унија препознаје као империја, говоре да труд оних који самопрегорно раде на институционалном развоју ЕУ у правцу „нове либералне империје“ није остао непримећен.⁵⁰ Међу овим трудбеницима,

48 *The Obama Administration's Vision for Southeastern Europe*. Philip H. Gordon, Assistant Secretary, Bureau of European and Eurasian Affairs. Kokkalis Program, John F. Kennedy School of Government, Harvard University, Cambridge, MA, February 17, 2010, U.S. Department of State. Diplomacy in Action, <http://www.state.gov/p/eur/rls/rm/2010/137012.htm>; за шири коментар ове *Визије*, видети, Љубомир Кљакић: *Србија на раскршћу. Треба да обрађујемо свој врт*, I - III, исто.

49 Mary Ellen Synon: *Baroness Ashton's empire: The EU diplomatic army that dwarfs anything our own Foreign Office could muster*, *ibid*.

50 Böröcz, József and Kovács, Melinda and Engel-Di Mauro, Salvatore and Sher, Anna and Dancsi, Katalin and Kabachnik, Peter: *Empire's New Clothes: Unveiling EU-Enlargement*, Böröcz, József and Kovács, Melinda, Eds., Central Europe Review e-books, December, 2001, Archive of European Integration (AEI), University of Pittsburgh, <http://aei.pitt.edu/144/01/Empire.pdf>; Hans Hofbauer: *Proširenje EU na istok. Od Drang nah Osten do periferije EU integracije* (2003), Filip Višnjić, Beograd, 2004; Lorenzo Veracini: *Colonialism Brought Home: On the Colonialization of the Metropolitan Space*, *Borderlands*, e-journal, Vol. 4, Number 1, 2005, http://www.borderlands.net.au/vol4no1_2005/veracini_colonialism.htm; *The International Commission on the Balkans: Enlargement of Empire: EU and the Balkans*, *The Woodrow Wilson International Center for Scholars*, Nov. 9, 2005, http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?event_id=149897&fuseaction=events.event_summary; Jan Zielonka: *Europe as Empire: The Nature of the Enlarged European Union*, *Oxford University Press, New York*, 2006; Ingo Schmidt: *Atlan-*

империјални стратег и администратор Роберт Купер, није на последњем месту. Управо је супротно. Сâм Хосе Мануел Баросо, председник Европске комисије, оставио је у овој ствари прворазредно сведочанство. Наиме, само пет година после Куперовог доласка у Брисел, на дан потписивања *Лисабонског уговора* 10. јула 2007, на конференцији за штампу која је тим поводом одржана у Лисабону, Хосе Мануел Баросо изјавио је да Европска Унија и није ништа друго него једна *империја*, истини за вољу једна *неимперијална империја* (!?), како је то Баросо појаснио у наставку свог полетног излагања.⁵¹

30. У својој интерпретацији „нове либералне империје“ и „новог либералног империјализма“, Купер полази од тога да је основно својство актуелног „трентука“ светске историје његова турбулентност, конфликтност и хаотичност. Хаос је последица чињенице што је свет подељен на „постмодерне“ (САД, Велика Британија, ЕУ, Јапан), „модерне“ и „предмодерне“, односно „неуспешне државе («failed states»).

*tic Capitalism: One World or More?, State of Nature, Autumn 2007, <http://www.stateofnature.org/atlanticCapitalism.html>; J. Colomer: *Great Empires, Small Nations: The Uncertain Future of the Sovereign State*, Routledge, London, 2007; John P. McCormick: *Weber, Habermas, and Transformations of the European State. Constitutional, Social, and Supranational Democracy*, Cambridge University Press, Cambridge, New York, 2007; *The New Empire of Europe*, Koinonia House Inc., July 10, 2007, http://www.khouse.org/enews_article/20-07/1222/; Jorg Kustermans: *EU as Empire: The Nature of the Enlarged European Union*, Acta Politica, 43, April 2008, pp. 118 - 120; Brian Denny: *The EU Empire*, Spectrezine, Apr. 8, 2008, <http://www.spectrezine.org/europe/Denny10.htm>; Kurt Nimmo: *Global Empire. EU Leaders Call for Global Currency*, Infowars, Saturday, Oct 18, 2008, <http://www.infowars.com/eu-leaders-call-for-global-currency/>; Ralph T. Niemeyer: *The Holy German Empire of European Nations*, *EU Chronicle*, Monday, August 10, 2009, <http://www.euchronicle.eu/holy-german-empire-european-nations>; Jürgen Schmidhuber: *The European Union - A New Kind of Empire?*, Jürgen Schmidhuber's Home Page, Oct. 28, 2009, [http://www.idsia.ch/~juergen/...](http://www.idsia.ch/~juergen/)*

- 51 Видети, David Charter: *Call for vote on 'Europe empire'*, The Times, July 11, 2007, <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article2056576.ece>; Honor Mahony: *Barroso says EU is an 'empire'*, EUobserver, 11.07.2007, <http://euobserver.com/9/24458>; *Non-Imperial Empire. A quote from Jose Manuel Barroso, the President of the European Commission*, 10 July 2007, The Brussels Journal, Wed, 2007-07-11, <http://www.brusselsjournal.com/node/2244>; Barroso: *European Union is 'empire'* (long version), EUX.TV videos, Strazbourg, July 10 2007, YouTube, <http://www.youtube.com/watch?v=-18M1T-GgRU>; *The New Empire of Europe*, Koinonia House Inc., July 10, 2007 eNews issue, http://www.khouse.org/enews_article/2007/1222/; Bruno Waterfield: *Barroso hails the European 'empire'*, Telegraph.co.uk, 11 Jul 2007, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1557143/Barroso-hails-the-European-empire.html>

Управо у овим „предмодерним“, односно „неуспешним“ државама, по Куперу се успоставља и репродукује стање трајног хаоса. Будући да ове „предмодерне“, односно „неуспешне“ државе више не испуњавају критеријуме за легитимну употребу силе, хаос који оне репродукују прети да се прелије на „модерне“ и „постмодерне“ делове света и угрози њихову безбедност и стабилност.

31. Зато историјска одговорност и мисија „постмодерних“ држава, у овом случају реч је о САД и чланицама ЕУ, јесте да осигурају своју безбедност и стабилност, и то тако што ће у хаос „предмодерних“ држава, милом, али уколико устреба и силом, увести уређени поредак. Систем безбедности „постмодерних“ држава служи том циљу. Тај систем представља историјску новину. Основне карактеристике овог „постмодерног“ система безбедности јесу да се у њему брише граница између унутрашњих и спољних послова, да је дошло до узајамног мешања (традиционалних) унутрашњих послова и међусобног надзора, да се одбацује сила у решавању међусобних спорова, а да се последично кодификују и стандардизују правила понашања, да су границе између „постмодерних“ држава, с обзиром на промењену улогу државе, али и с обзиром на саобраћај, трговину, високе технологије, итд. постале практично ирелеватне, због чега се, најзад, и сам систем заснива на транспарентности, међусобној отворености, међузависности и узајамној рањивости.

32. Једино са ослоном на овакав систем безбедности, стално проширујући границе унутар којих систем делује, „постмодерне“ државе могу проширити простор властитог стабилног и безбедног „постмодерног“ поретка. Основни разлог за овај превентивни експанзионизам и освајање Купер налази у чињеници да иако свет „постмодерних“ држава није заинтересован за хаос, то не значи да хаос „предмодерних“ држава није и не може бити заинтересован за „постмодерни“ свет. Следствено, пацификовање „предмодерног“ хаоса кроз његово „постмодерно“ запоседање има за „постмодерне“ државе примарно одбрамбену и безбедносну функцију. Због остварења овог великог идеала – увођење „постмодерног“ поретка у „предмодерни“ хаос – „постмодерне државе“ морају да буду спремне на коришћење целокупног, веома разуђеног и софистицираног дијапазона средстава којима

располажу на скали од „меке“ до „тврде“ моћи (политика, дипломатија, пропаганда, психолошки рат, економски рат, суберзија, ратна политика, рат) како би одбраниле и прошириле „вредности“ у које верују и на којима почивају. Као што је већ показано, реч је о интегрисаним и фелсибилним инструментима Четврте генерације ратовања.

33. Купер је ову идеолошку платформу империјалне експанзије опширно представио 2003. године у својој књизи *Сламање нација. Поредак и хаос у Двдесетпрвом веку*:

„За постмодерну државу, стога, постоји потешкоћа. Неопходно је да се навикне на идеју двоструких стандарда. Међу нама, делујемо на основу закона и отворене заједничке безбедности. Али, када имамо посла са много старомоднијим врстама државе изван постмодерног европског континента, (као) Европљани морамо се вратити на знатно грубље методе из ранијег времена – сила, превентивни напад, превара, све оно што је непоходно када се бавимо онима који још увек живе у свету деветнаестог века где је свака држава за себе. Између себе, држимо се закона, али када делујемо у џунгли, ми такође морамо користити законе џунгле.“⁵² Оно што Европљанима заиста гарантује да ће у том великом предузећу увођења „постмодерног“ поретка у „предмодерни“ хаос заиста и успети, јесте империја. Али, не било која империја. За Купера, то је „постмодерна империја“: „Деветнаестовековне империје биле су засноване на заједничким расистичким претпоставкама – и колонизатори и колонизовани изгледа да су прихватили идеју о белачкој супериорности. Али, ове су претпоставке нестале. Постмодерна верзија империје мора бити добровољна, ако је то прихватљиво; у крајњем случају, мора бити кооперативна.“⁵³

34. Другим речима, Купер нас уверава да почетни услов за увођење поретка у хаос, услов без кога поредак уопште и није могућ, јесте успостављање Европске Уније као „меке“, односно „постмодерне империје“ која је способна да ефикасно употребљава све инструменте Четврте генерације ратовања и доследно спроводи стратегију „контролисане

52 Robert Cooper: *The Breaking of Nations. Order and Chaos in the Twenty-first Century*, Grove Press, New York, 2003, pp. 61 - 62.

53 Robert Cooper: *The Breaking of Nations. Order and Chaos in the Twenty-first Century*, ibid., p. 70.

дезинтеграције“. Ширећи своје границе и захватају све већи и већи простор, она као врхунску заједничку вредност шти-ти властити „постмодерни“ поредак. Као аргументе у прилог закључка да „у џунгли морамо користити законе џунгле“, Купер у *Сламању нација* наводи примере ратова које САД, УК и њихови савезници воде у Ираку, Сомалији и Авганистану, али нарочито инсистира на примерима из Десетогодишњег рата за југословенско наслеђе – рат у Хрватској, рат у Босни и Херцеговини, случај Србије и, нарочито, рат за Косово 1999. Има ли се то у виду, може се рећи да је концепт ЕУ као „меке“, „неолибералне империје“ заправо и рођен на темељу резултата које је обезбедио експеримент са Десетогодишњим ратом за југословенско наслеђе.

35. Куперово *Сламање нација. Поредак и хаос у двадесетпрвом веку* представља идеолошки манифест „нове либералне империје“ и „новог либералног империјализма“. Напред наведена места из *Сламања нација*, представљају саму срж ове доктрине.⁵⁴

Критичарима није требало много па да уоче како Купер са својом доктрином „неолибералне империје“ заправо компилира стари концепт европских империја, а нарочито стари концепт, такође и стари мит, о „доброј британској империји“, „либералној британској империји“,⁵⁵ односно „империјалној

54 Видети и моје раније коментаре Куперове доктрине „новог либералног империјализма“ и „нове либералне империје“, Љубомир Кљакић: *Фактичко стање и будући статус Косова и Метохије, Излагање на 67. Роуз-Пот семинару парламентарне скупштине НАТО. Србија и Европа: изазови интеграције*, Парламентарна скупштина НАТО и Народна скупштина Републике Србије, Београд, Дом Народне скупштине РС, 25-27. октобар 2007.; *Сесија II. Косово и Метохија: Ка коначном статусу*, петак 26. октобар 2007, МзКиМ, <http://www.kim.sr.gov.yu/cms/item/analyzes/rs.html?view=story&id=727§ionId=9>, као и на другим е-адресама, на пример, Scribd.com, <http://www.scribd.com/doc/27377982/>; такође, Љубомир Кљакић: *Конфигурација светске моћи, Форум за националну стратегију. Како решити проблем Косова и Метохије*, Анализе 1-2, НСПМ, Београд 2007, стр. 13-19, стр. 69-71, Фонд Слободан Јовановић, 15. март 2010, <http://www.slobodanjovanovic.org/2-010/03/15/podsecanje-ljubomir-kljakic-konfiguracija-svetske-moci/?lang=lat>.

55 Видети, Neil Clark: *Colonial wars*, *The Spectator*, Apr 13, 2002, <http://www.highbeam.com/reg/reg1.aspx?origurl=/doc/1P3-118277264.html>; *Richard Gott: America and Britain: The Dangers of Neo-Imperialism and the Lessons of History*, *Global Dialogue*, Vol. 5, No.1-2, Winter/ Spring 2003 - American Empire?, <http://www.worlddialogue.org/content.php?id=215>; Dirk Adriaenssens: *Who is Robert Cooper? Campaign Against Sanctions on Iraq*, Fri, 24 Oct 2003, <http://www.casi.org.uk/discuss.html>; Seumas Milne: *New Labour, Old Britain. Britain: imperial*

федерацији“, који су либерални империјалисти викторијанске и едвардијанске Енглеске развијали од седамдесетих година 19. до тридесетих година 20. века: Следбеници новог живота (The Fellowship of the New Life), друштво основано 1883; Фабијанско друштво (The Fabian Society), основано 1884; Клуб коефицијената за вечере (The Coefficients Dining Club), основан 1902; Групе Родс - Милнеровог Округлог стола (The Rhodes - Milner Round Table Groups), мрежна организација основана 1909; англоамерички, односно атлантски Институт за међународне послове (Institute of International Affairs), основан 1919, са своја два аутономна центра, Краљевски институт за међународне послове (The Royall Institute for International Affairs), познатог као Чатам Хаус (Chatam House), основан 1920. у Лондону и Савет за иностране односе (Council on Foreign Relations, CFR), основан 1921. у Њујорку.⁵⁶

nostalgia, La Monde diplomatique, May 2005, <http://mondediplo.com/2005/0-5/02empire>; Antoinette Burton, University of Illinois at Urbana-Champaign: *Contemporary Issues in Historical Perspective. When Was Britain? Nostalgia for the Nation at the End of the "American Century"*, The University of Chicago, The Journal of Modern History, 75, June 2003, http://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/2293/file_1.pdf?sequence=1; Raj Persaud: *Our betrayal of these men has made them sick*, The Independent, 14 October 2004, http://news.independent.co.uk/uk/health_medical/story.jsp?story=571943; William Bowles: *Eat your heart out Mussolini*, Investigating Imperialism, 15 October 2004, <http://www.williambowles.info/index.html>; William Bowles: *The Law of the Jungle - New Labour's Version*, Investigating Imperialism, 10 April 2005, <http://www.williambowles.info/index.html>; Jean-Philippe Deranty: *European and American Intellectuals at War*, Contretemps 4, September 2004, pp.19 - 28, <http://www.usyd.edu.au/contretemps/4september2004/deranty.pdf>; Saul Dubow, University of Sussex: *The New Age of Imperialism: British and South African Perspectives, in Europe and its Empires*, edited by Mary N. Harris and Csaba Levai, Pisa University Press, Pisa, 2008, <http://www.clioohworld.net/onlread/4/24.pdf>; Richard Drayton, Rhodes Professor of Imperial History, Kings College London: *Where does the World historian write from? Objectivity, moral conscience, and the past and present of Imperialism*, for the KCL/LSE conference on Contemporary History, May 2009, исто...

- 56 Опширније, Љубомир Кљакић: *Космополис. Оглед о целини света и управљању светским пословима*, рукопис, стр. 184, Београд, август 2005 - фебруар 2007, рад представљен у циклусу од четири предавања под насловом *Космополис. Целина света и управљање светским пословима*, Задужбина Илије М. Моларца, новембар 2006 (*Космополис 1. Од Анахарсиса, Путагоре и Диогена до савремених покушаја да се свет организује као један и да се њиме управља*, 1. новембар 2006; *Космополис 2. Први талас модерне револуције света, светска држава као светска република или као светска империја и Томас Пејн*, 8. новембар 2006; *Космополис 3. Други талас модерне револуције света, историјска демисија светског система и његова транзициона*

У свом оптималном историјском облику овај поредак познат је као *Британска империјална федерација* у којој се ефикасно управља по моделу *Британске индијске империје*, односно *Британског раџа (the British raj)*, колонијалног поретка који је Британија успоставила и одржавала у Јужној Азији (Индија, Пакистан, Бангладеш, Бурма, данас Мианмар) од 1857. до 1947.

36. Ова стара империјална платформа, Куперу је осигурала и две престижне англо-америчке награде за 2004 – *Сребрена медаља Артур Рос*, књижевна награда америчког Савета за иностране односе (Council on Foreign Relations, CFR),⁵⁷ британска награда за политичку публицистику *Џорџ Орвел*⁵⁸ – али је произвела и још једну последицу – отворила је јавни простор и за друге заступнике старог - новог британског, односно англо-америчког или атлантског империјализма.⁵⁹

криза, концепт глобалне управе и стварно стање планетарних чињеница, 15. новембар 2006; *Космополис 4. Начело фузије и начело фисије, свет организован одоздо и свет организован одозго*, Петар Кропоткин и наши људски изгледи у часу рађања новог светског система, 22. новембар 2006), од непосредног интереса за проблем империјалне федерације, одељак *Међуигра четврт / Револуција, други талас синхронизитета 1900-1936. и трагање за идеалном светском државом*, стр. 74 - 96, текст интегрално доступан на адреси Scribd.com, 04. 06. 2010, <http://www.scribd.com/doc/32579294/Ljubomir-Kljaki%C4%87-KOSMOPOLIS-OGLED-O-CELINI-SVETA-I-UPRAVLJANJU-SVETSKIM-POSLOVIMA>. Такође видети и напомену број 45.

57 Council on Foreign Relations, Past Winners of the Arthur Ross Book Award, http://www.cfr.org/about/arthur_ross-winners.html.

58 *The Orwell Prize*, <http://orwelldiaries.wordpress.com/about/>; *Orwell Prize*, Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Orwell_Prize

59 Andrew Roberts: *A History of the English-Speaking Peoples since 1900*, Weidenfeld & Nicholson, London, 2006; „Авганистан и друге земље у невољи данас плачу за врстом просвећених страних управљача какви су некада били Енглези“, изјавио је 2001. Макс Бут, млади амерички неоконзервативац, стални истраживач Савета за међународне односе: „Одавно је прошло време када је Британија требало да се извињава због своје колонијалне историје“, изјавио је Гордон Браун, канцелар у влади Томија Блера одговоран за економију, фебруара 2005. у Мозамбику; године 2008, исти Макс Бут изнео је став да је Британска империја решење за проблеме Сомалије и Пакистана. Наведено према, Richard Drayton, Rhodes Professor of Imperial History, Kings College London: *Where does the World historian write from?: Objectivity, moral conscience, and the past and present of Imperialism*, ibid. Такође видети, Timothy Garton Ash: *For a Pax Europaea. Can we fold the remains of the Ottoman empire into a new European empire?*, The Guardian, Thursday 14 April 2005, <http://www.guardian.co.uk/world/2005/apr/14/eu.serbia>

На овом месту нарочито треба нагласити да је ЕУ као „мека“ империја заправо продужетак САД као „тврде“ империје. Као „мека“ и „тврда“ империја, САД и ЕУ су интегрисана структура глобалне моћи која је одлучна да се успостави као светска „постмодерна“ империја. Ово је „тренутно“ историјско „стање“ вековног сукоба између протагониста светске републике и протагониста светског царства. Разуме се, тај спор још ни из далека није окончан.⁶⁰

37. Као декларисани и патетични крсташ „новог доба“ корпоративне дистопије који се из најплеменитијих побуда бори за „наше вредности“ једне „меке“ империје као што је то Европска Унија, Роберт Купер је већ најмање две године и непосредно ангажован на великом делу „сређивања прилика“ од интереса за земље на простору изворне Југославије. Иако оскудно и прилично стидљиво, о том нас повремено обавештавају овдашњи медији.

„Стратег“, наиме, непосредно, предано, ефикасно и што је најважније истовремено, администрира „сређивањем прилика“ на чак три места:

„Сређује прилике“ у Босни и Херцеговини, односно Републици Српској, у правцу унитаризације Босне и Херцеговине и даљег слабљења статуса који Република Српска има по *Дејтонском споразуму*;⁶¹

„Сређује прилике“ у Републици Србији, а нарочито „сређује прилике“ у ономе што је преостало од њеног система одбране;⁶²

60 Опширније, Љубомир Кљакић: „Космополис. Оглед о целини света и управљању светским пословима“, исто.

61 „Бања Лука, 16. фебруара (Танјуг) - Директор Генералног секретаријата Савета ЕУ за спољне и политичке послове Роберт Купер оценио је данас да лидери СНСД Милорад Додик, СДА Сулејман Тихић и ХДЗ Драган Човић раде заједно за будућност БиХ. Купер је, после разговора у Сарајеву са Додиком, Тихићем и Човићем, изјавио да с нестрпљењем очекује даљи развој догађаја у оквиру прудског споразума, којим се решавају спорна питања у БиХ, међу којима и статус Брчког, државне имовине и уставних промена.“ Купер подржава договор тројице лидера у БиХ, 18. фебруар 2009, Бања Лука, Српска информативна мрежа, http://groups.google.gy/group/siem/browse_thread/thread/3b9985f264a01d94/bfec95eae1edadd9

62 „Бања Лука, 16. фебруара (Танјуг) - Директор Генералног секретаријата Савета ЕУ за спољне и политичке послове Роберт Купер оценио је данас да лидери СНСД Милорад Додик, СДА Сулејман Тихић и ХДЗ Драган Човић раде заједно за будућност БиХ. Купер је, после разговора у Сарајеву са Додиком, Тихићем и Човићем, изјавио да с нестрпљењем очекује даљи развој

„Сређује прилике“ између Републике Србије и „незави-

догађаја у оквиру прудског споразума, којим се решавају спорна питања у БиХ, међу којима и статус Брчког, државне имовине и уставних промена.“ *Купер подржава договор тројице лидера у БиХ*, 18. фебруар 2009, Бања Лука, Српска информативна мрежа, http://groups.google.gy/group/siem/browse_thread/thread/3b9985f264a01d94/bfec95ae1edadd9 „Први заменик председника владе и министар унутрашњих послова Ивица Дачић налази се у Бриселу где ће представити напредак Србије у правцу стављања на белу Шенгенску листу. Током недељног разговора са Генералним директором у Генералном секретаријату Савета ЕУ, Робертом Купером, Дачић је дискутовао о могућности учешћа српске полиције у мировним мисијама ЕУ./ Министар је изјавио да је ово питање од огромног значаја за јачање позиције српске полиције./ Он очекује да ће данас разговарати и са Комесаром за проширење ЕУ Олијом Реном, као и са потпредседником Европске комисије Жаком Бароом, који је одговоран за законодавство и унутрашње послове./ Главна тема бриселских састанака је визна либерализација будући да је, како је пре свог путовања Дачић изјавио за Б92, његов ресор најважнији у том процесу...” *IM: Police in EU peacekeeping missions*, B92, Monday, 9 February 2009, http://wap.b92.net/eng/news/comments.php?nav_id=57016. „Србија вероватно неће тражити пуно чланство у НАТО, али намерава да оснажи своје партнерство са Алијансом кроз много интензивније учешће у међународним операцијама, изјавио је српски министар одбране Драган Шутановац./ Такође постоји могућност да Србија за чланице НАТО може да осигура приступ Војномедицинској академији у Београду, као и Центру за нуклеарну, биолошку и хемијску одбрану у Крушевцу, који је већ организовао курсеве за Организацију за забрану хемијског оружја./ Српске полицијске снаге су заинтересоване за учешће у полицијским операцијама одржавања мира ЕУ широм света, док српска армија настоји да оснажи партнерство са НАТО кроз много интензивније учешће у међународним операцијама./ Српски заменик премијера и министар унутрашњих послова Ивица Дачић рекао је у изјави за Танјуг у недељу увече да ће обавестити званичнике ЕУ да су српске полицијске снаге заинтересоване да узму учешће у полицијским мисијама очувања мира ЕУ широм света./ Говорећи после сусрета са Генералним директором у Генералном секретаријату Савета ЕУ Робертом Купером о могућностима за учешће српске полиције у полицијским мисијама одржавања мира ЕУ, Дачић је подвукао да је то питање од изузетне важности за позиционирање и јачање положаја српске полиције./ ‘Природно, такође сам пренео да је српска полиција заинтересована за учешће у овим мисијама, а ставио сам до знања да су наше полицијске снаге већ узеле учешћа у мировним мисијама полицијске природе на Хаитију и у Либерiji’ рекао је Дачић Танјугу...” *Serbian Police and Armed forces to join EU, NATO peacekeeping missions*, Tanjug News Agency, February 10, 2009, <http://www.pogledi.rs/diskusije/viewtopic.php?p=153795&sid=f80f60c316500d1a216587f6fba1a64b>. “Министар одбране Драган Шутановац примио је делегацију Савета Европске Уније, коју је предводио господин Роберт Купер, генерални директор за спољне и политичко-војне послове Савета ЕУ./ Министар Шутановац је поновио да је чланство у Европској унији један од приоритетних циљева Србије и истакао да је визна либерализација значајан корак у процесу приближавању Србије ЕУ./ Он је упознао саговорнике са тренутном безбедносно политичком ситуацијом у земљи, као и са плановима за реформу система одбране./ Нагласио је да, уважавајући значај унапређења односа са ЕУ, Министарство одбра-

сног“ Косова у циљу „признавања реалности на терену“ од стране Србије.⁶³

не настоји да јача своје институционалне капацитете и обезбеди ресурсе који су неопходни за укључивање у активности заједничке безбедносне и одбрамбене политике./ Министар Шутановац је информисао саговорнике о плановима за завршетак процеса професионализације Војске Србије до краја следеће године. Такође, истакао је важност учешћа припадника ВС у мировним мисијама, посебно нагласивши да је ове године по први пут на основу одлуке парламента Србије, медицински тим ВС заступљен у мировној мисији у Чаду у оквиру норвешког континента.» Република Србија. Министарство одбране, *Састанак са делегацијом Савета Европске Уније*, 14. децембар 2009, http://www.mod.gov.rs/novi_lat.php?action=fullnews&id=2400. «Министар одбране Драган Шутановац је из разговора с челницима и министрима ЕУ и НАТО закључио да је њихово преовладавајуће мишљење да је Србија спремна за нови корак ка статусу кандидата за чланство у ЕУ. Шутановац је новинарима у Бриселу, на крају дводневне посете, рекао да су његови саговорници оценили и да на страни Холандије постоји спремност за компромис о томе да Савет министара ЕУ 25. октобра затражи 'мишљење' Европске комисије о спремности Србије за кандидатуру за чланство у Унији. Међу кључним саговорницима министра Шутановца, поред Хермана ван Ромпеја и генерала Сирена, био је и Роберт Купер, најближи сарадник високе представнице Кетрин Ештон.» Република Србија. Министарство одбране, *Интервју министра Шутановца дневном листу «Данас». Систем одбране Србије постаје део ЕУ*, 16. октобар 2010, http://www.mod.gov.rs/novi_lat.php?action=fullnews&id=2980.

- 63 „Приштина. Високи дипломата у канцеларији европског комесара за спољну политику и безбедност Роберт Купер стигао је у Приштину да би помогао косовским властима да изађу из институционалне кризе, до које је дошло изласком Демократског савеза Косова из владајуће коалиције. У својству специјалног изасланика Кетрин Ештон, Купер се јуче у Приштини састао са представницима пет утицајних земаља запада и председником привремене косовске владе Хашимом Тачијем. Извори у Бриселу пренели су приштинској ТВ станици 'Клан Косова' да је суштина састанака представника ЕУ налажење уставних решења за што брже одржавање парламентарних избора на Косову...“ *Изасланик Кетрин Ештон у Приштини - тема ванредни избори, Танјуг, РТВ*, 19. октобар 2010, http://www.rtv.rs/sr_lat/politika/izaslani-kettrin-eston-u-pristini-tema-vanredni-izbori_217693.html. “Дијалог Приштине могао би почети наредних недеља питањем несталих особа, пише данас 'Коха диторе'. Тачи за дијалог пре ванредних избора?/ Приштински лист наводи да би на челу београдске делегације требало да буде саветник председника Републике Србије Јован Ратковић./ Косовски премијер Хашим Тачи прихватио је да дијалог са Београдом почне пре одржавања парламентарних избора на Косову, пише 'Коха диторе'./ Прихватање почетка дијалога пре избора је резултат активности званичника из канцеларије европског комесара за спољну политику и безбедност Роберта Купера, минулих дана у Приштини./ 'Понуда коју је Купер лично предао елити прво у Приштини, па затим у Београду, позива представнике две земље да одрже састанак на коме ће се разговарати о питањима несталих', пише приштински лист./ Брисел није тражио да на том састанку учествују лидери, али је тражио да делегације воде један функционер близак премијеру Косова Хашиму Тачију

38. Има ли се у виду да је Роберт Купер онај идеолог и администратор који је под покровитељством Тонија Блера потписао саму доктрину „новог либералног империјализма“, има ли се још у виду и то да је Барон Ешдаун тестирао ову доктрину као „поткраљ Босне“, онда је јасно да у случају овог Куперовог непосредног ангажовања у „сређивању прилика“ на централном Балкану имамо заправо посла са операцијом од највећег могућег стратешког значаја и за њега лично и за све друге, важније, протагонисте доктрине коју је он потписао. Да је то тако, недвосмислено потврђују сами догађаји, нарочито догађаји током протекле две године.⁶⁴ Сходно томе, не треба ни на тренутак помислити да се Купер неће придржавати напред наведених аксиома „новог либералног империјализма“. Уосталом, „сређивање прилика“ овде се већ двадесет година одвија се уз стриктно поштовање тих истих аксиома – контролисана дезинтеграција, „идеја двоструких стандарда“, када Европљани „имају посла са много старомоднијим облицима државе изван постмодерних граница... морају да се врате много грубљим методама ранијег периода – сила, превентивни напад, превара и све друго што је неопходно за оне који још увек живе у деветнаестовековном свету самодовољних држава“, „у џунгли морамо користити законе џунгле“, четврта генерација ратовања, перманентни рат.

и један близак председнику Србије Борису Тадићу, наводи лист./ У кабинету председника Тадића агенцији Бета је речено да делегација Србије још није одређена и демантована је информација да ће српски тим предводити председников саветник за спољну политику, Јован Ратковић, како је то објавио лист ‘Коха диторе’./ Јован Ратковић је саветник Бориса Тадића за односе са Европском унијом и Алијансом, а у Србији је познат и као један од оснивача покрета ‘Отпор’, који је помогао у рушењу Слободана Милошевића 2000. године./ Коха: Тачи за дијалог пре избора/ Косовски премијер Хашим Тачи прихватио је дијалог са Србијом под окриљем ЕУ пре превремених избора заказаних за фебруар 2011, пише приштински дневник ‘Коха диторе’./ ‘Састанак две стране треба да уследи у наредних неколико седмица’, пише ‘Коха’ позивајући се на неименовани европски извор./ Специјални изасланик високе представнице ЕУ за спољну политику и безбедност Роберт Купер, који је недавно посетио Београд и Приштину, ‘убедио је (косовску) владу да дијалог треба да почне пре избора’, објављено је на сајту листа ‘Коха диторе’, *Дијалог за неколико недеља?*, Б92, Извор: Бета, Танјуг, 22. октобар 2010, http://www.b92.net/info/vesti/index.php?уууу=2010&mm=10&dd=22&nav_category=640&nav_id=467072

64 Видети, Љубомир Кљакић: *Србија пред избором. Треба да обрађујемо свој врт*, I–III, исто.

39. У том и таквом „сређивању прилика“, улога Роберта Купера као „Стратега“ може, дакле, бити само стратешка. Његово је да осигура све потребне услове да се у овом посебном случају централног Балкана доктрина „новог либералног империјализма“ примени дословно. А то значи да ће се овдашње „прилике“ сматрати „сређеним“ тек онда када се у овдашњи „хаос“, ову турбулентну, конфликтну и хаотичну балканску „џунглу“, уведе „постмодерни“ поредак „постмодерне“ империје. Јер, као што је то показано, увођење поретка у хаос, односно у било коју „џунглу“, па тако и у ову балканску, по Куперу може ефикасно обавити само „нова либерална империја“ у свом „меком“ или „тврдом“ облику, већ према околностима, али у оба случаја у оквиру пропозиција „контролисане дезинтеграције“ и Четврте генерације ратовања. Данас, улогу „меке империје“ на себе је преузела Европска унија. Не само за нашег „Стратега“, историјски узор за Европску унију као „меку империју“ може да буде само *британски раџ* (*the british raj*) онај империјални поредак који је под краљицом Викторијом био успостављен у Индији. Какав је тај поредак, и какав тек може да буде, имамо овде, на централном Балкану, прилику да непосредно и веома интензивно дожививљавамо као властито наметнуто искуство већ 20 година, од 1990-1991. до данас. Ово искуство недвосмислено упозорава да је реч о историјски старом поретку империјалне доминације и субјугације. Тај поредак актуелно је структуриран као глобална корпоративна дистопија у лику „нове либералне империје“ и „новог либералног империјализма“.

40. Да би се делотворно одговорило на овде скицирано стање чињеница, за почетак је неопходно да се идентификује и схвати стварни садржај империјалне политике „постмодерне“ доминације и субјугације – контролисана дезинтеграција, начело двоструких стандарда, „сила, превентивни напад, превара и све друго што је неопходно за оне који још увек живе у деветнаестовековном свету самодовољних држава“, четврта генерација ратовања, перманентни рат. Наравно, то није могуће без ослонаца на поуздан концептуални, методолошки и аналитички, али и етички модел истраживања историјских феномена. Целокупно знање света данас нам је на располагању у овом захтевном предузећу. Као незаобилазан део тог корпуса „светске књижевности“, наше властито исто-

ријско искуство слободног мишљења и слободног деловања слободних људи испуњава све потребне услове да се један такав теоријски модел утемељи и развије. Што се тиче овог писца, то нарочито важи за радове петорице наших великих претходника, такође и земљака, оних „Срба са дна каце“ из Херцеговине и Босне, који су ову традицију обогатили током 20. века. Петорица ових угледника јесу: Владимир Ћоровић (1885 - 1941), Димитрије Митриновић (1887-1953), Васиљ Поповић (1887-1941), Милан Будимир (1891-1975) и Владимир Дедијер (1914-1990).⁶⁵

Ljubomir Kljatic

*THE EUROPEAN UNION AS A “SOFT”
EMPIRE AND THE SERBS*

Summary

Separate “post-conflict” cases of the Republic of Srpska and the Republic of Serbia as well as their perspectives in near and far future have been elaborated in the light of actual historical context. The actual historical context has been profiled by a

65 Видети, Владимир Ћоровић: *Црна Књига. Патње Срба Босне и Херцеговине за време светског рата 1914 -1918*, Београд, 1920 (репринт, Југословенски досије, Београд, 1989), *Односи између Србије и Аустроугарске у XX веку*, Државна штампарија Краљевине Југославије, Београд, 1936 (на захтев Немачког Рајха, књига је забрањена, њен тираж заплењен је у штампарији и уништен; ипак, десетак примерака тог издања је сачувано је захваљујући штампарским радницима; репринт, Библиотека града Београда, 1989), као и други радови овог аутора; Димитрије Митриновић: *Сабрана дјела*, I-III, приредио и коментар написао Предраг Палавестра, Свјетлост, Сарајево, 1990; Васиљ Поповић: *Источно питање. Борба за опстанак Османлијске царевине у Леванту и на Балкану*, Издавачка књижевна кућа Геце Кона, Београд, 1928 (репринт, Никола Пашић, Београд, 2007); Милан Будимир: *Са балканских источника*, Српска књижевна задруга, Београд, 1968, као и други Будимирови радови; Владимир Дедијер: *Дневник*, I-III (1945, 1950, 1969), Просвета, Београд, 1970, *Sarajevo 1914*, I-II (1964), Prosveta, Beograd, 1978, *Изгубљена битка Ј. В. Стаљина*, Свјетлост-Просвета - Ослобођење, Сарајево - Београд - Сарајево, 1969; *Interesne sfere. Istorija interesnih sfera i tajne diplomatije uopšte, a posebno Jugoslavije u Drugom svetskom ratu*, Prosveta, Beograd, 1980, *Vatikan i Jasenovac. Dokumenti*, Rad, Beograd, 1987, као и други Дедијерови радови.

historical demission of the world system and by a highly accelerated crisis that has been following such process. In line with these general premises, the postulates and institutions of modern age republic and democracy have been suspended, a program of corporative dystopia has become dominant one and contemporary politics has been transformed into a feudal one. Actual doctrine of the Fourth war-making generation represents an ideological frame of this process and its legitimacy. In the worldwide business, it has been already established an imperial hierarchy of the power of a new feudal order – an integrated structure of global power that has been demonstrated by the United States of America as a “hard” empire on one side and the European Union as a “soft” empire on the other side. In this type of order the war has been a continuous state of affairs. Therefore some contemporary researchers have defined the actual participation of the USA and the EU in the worldwide business as a permanent war-like “state of affairs” of the Fourth generation that the self-proclaimed “mankind leaders” have made against the rest of the world, including here also the war against the citizens of the USA and the EU themselves. In this case the word is about an exemplary case of literal implementation of a doctrine of militaristic “new liberal empire” and “new liberal imperialism” in its original ideological form. As a doctrine that used to have a role of ideological justification of the practice of domination, subjugation, permanent world war and unilateral implementation of the force in the world affairs in the post-“Cold War” era in 1989-1990, the doctrine of militaristic “new liberal imperialism” and “new liberal empire” represents a frame for profiling of the institutions and politics of the EU as a “soft” empire. In this case it is reflected in a critical analysis of the doctrine of the “new liberal imperialism” and “new liberal empire” in its original form – the work of Robert Cooper and other authors, in particular the role of Tony Blaire.

Key Words: militarization of the world affairs, new feudal order, corporative dystopia, fourth war-making generation, “new liberal empire” and “new liberal imperialism” doctrine, the EU as a “soft” empire, the USA as a “hard” empire, Serbs